

Branné spolky a jejich místo ve vzdělávání ve Zlínském kraji

Petr Zikán

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr Zikán**
Osobní číslo: **H16060**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Andragogika v profilaci na řízení lidských zdrojů v neziskové sféře**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Branné spolky a jejich místo ve vzdělávání ve Zlínském kraji**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti branných spolků, vzdělávání a činnosti branných spolků ve Zlínském kraji.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich zhodnocení a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BENEŠ, Milan. Andragogika. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4824-5.

GERHÁT, Ivan. Příprava občanů k obraně státu: příručka pro učitele základních škol. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – Vojenský historický ústav Praha, 2014. ISBN 978-80-7278-645-9.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

PLAMÍNEK, Jiří. Vzdělávání dospělých: průvodce pro lektory, účastníky a zadavatele. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4806-1.

WALDAUF, Jan. Sokol: malé dějiny velké myšlenky. Luhačovice: Atelier IM, 2010. ISBN 978-80-85948-67-7.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PhDr. Mgr. Jaroslav Balvín, CSc.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **19. prosince 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **26. dubna 2019**

Ve Zlíně dne 19. prosince 2018

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 24.4.2019

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků upravené a vyloučené obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Diplomová, diplomová, bakalářská a rigorózní práce odevzdávané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlášení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženný.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvztažných s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 33 odst. 3;

(3) Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li náhodou za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu: k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvztažných s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo.

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez účelného důvodu, mohou za tyto osoby domáhat náhrady chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ústanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo udělit poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdětku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdětku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá významem branných spolků ve vzdělávání s konkrétní lokací Zlínského kraje. Teoretická část předkládá teoretická východiska a základní pojmy související s problematikou andragogiky, které se váží k tématu. První část práce nám nabídne pohled na branné spolky jako jednu z variant zájmového vzdělávání, které je pokládáno za součást celoživotního učení. Představíme tradice branných spolků na našem území a ohlédneme se za historickými souvislostmi, které ovlivňovaly vznik a fungování těchto spolků. Dále se budeme věnovat představení struktury a specializace široké nabídky branných spolků. Součástí tohoto teoretického úseku je i nastínění vývoje branné výchovy u nás a současnost branné přípravy i v okolních zemích. Praktická část, a to prostřednictvím kvantitativního výzkumu, přináší náhled na vnímání významu branných spolků a na smysl členství v branných spolcích z pohledu jejich členů. Tento náhled vychází z vlastního výzkumu realizovaného dotazníkovým šetřením a prováděného mezi členy branných spolků.

Klíčová slova: andragogika, branný spolek, celoživotní učení, edukace, zájmové vzdělávání, Zlínský kraj

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the importance of conscription associations in education with a specific location of the Zlín Region. The theoretical part presents the theoretical background and basic concepts related to the issue of andragogy, which is related to the topic. Defence associations could be viewed as one of possible variants in leisure education, which is a part of lifelong learning. We will present the traditions of defence associations in our country and look at the historical context that influenced the formation and functioning of these associations. In addition, we will be presenting the structure and specialization of a wide range of defense associations. Part of this theoretical section is also outlining the evolution of defence training in our country and the current defence training in the neighboring countries. The practical part, through quantitative research, brings insight into the perception of the importance of defence associations and the sense of membership in defence associations from the perspective of their members. This result is based on there search carried out by the questionnaire survey and carried out among members of the defence associations.

Keywords: andragogy, defence associations, lifelong learning, education, leisure,
education, Zlín region

Děkuji za odborné vedení bakalářské práce práce, za trpělivou vstřícnost a ochotu věnovat čas při konzultacích panu docentu PhDr. Mgr. Jaroslavovi Balvínovi, CSc. Dále bych rád poděkoval za konzultace k praktické části práce paní PhDr. Ivě Staňkové. A své místo zde má i poděkování všem účastníkům výzkumu. Zvláštní mé poděkování patří rodině za trpělivost, vytrvalost a odolnost.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST.....	13
1 K TEORETICKÝM VÝCHODISKŮM A ZÁKLADNÍM POJMŮM	14
1.1 STAV ZKOUMANÉHO TÉMATU V LITERATUŘE	14
1.2 VZTAH TÉMATU K ANDRAGOGICE	16
1.3 K ZÁKLADNÍM POJMŮM.....	17
2 BRANNÉ SPOLKY A JEJICH MÍSTO VE VZDĚLÁVÁNÍ.....	22
2.1 BRANNÉ SPOLKY A JEJICH TRADICE	22
2.1.1 Vznik branných spolků	23
2.1.2 V období mocnářství	23
2.1.3 Vznik samostatného státu Čechů a Slováků.....	24
2.1.4 V čase nesvobody a totalitních režimů.....	26
2.1.5 Stav v současnosti	27
2.2 VZDĚLÁVÁNÍ V BRANNÝCH SPOLCÍCH.....	29
2.3 BRANNÁ VÝCHOVA V SOUSTAVĚ ŠKOLSTVÍ.....	30
2.3.1 Situace v zahraničí	33
3 BRANNÉ SPOLKY VE ZLÍNSKÉM KRAJI A JEJICH MÍSTO VE VZDĚLÁVÁNÍ	38
3.1 BRANNÉ SPOLKY VE ZLÍNSKÉM KRAJI	39
3.2 VZDĚLÁVACÍ ČINNOST VE ZLÍNSKÉM KRAJI	41
3.3 OFICIÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ VE ZLÍNSKÉM KRAJI	42
II PRAKTICKÁ ČÁST	44
4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU	45
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM A VÝZKUMNÝ CÍL.....	45
4.2 METODA SBĚRU DAT	47
4.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	48
4.4 REALIZACE VÝZKUMU.....	50
4.5 ZPRACOVÁNÍ ANALÝZY DAT.....	51
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU.....	53
5.1 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	53
5.2 TESTOVÁNÍ HYPOTÉZ	67
5.3 SHRnutí VÝZKUMU.....	74
5.4 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	75
6 DISKUZE.....	76
ZÁVĚR	79
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	81

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	88
SEZNAM OBRÁZKŮ	89
SEZNAM TABULEK.....	90
SEZNAM GRAFŮ	91
SEZNAM PŘÍLOH.....	92

ÚVOD

Výběr tématu bakalářské práce ovlivnila v médiích rozpoutaná diskuze o úloze branných spolků v rámci zajištění obranyschopnosti České republiky a možnosti jejich uplatnění v dnešní době jako aktivní složky přípravy fyzické zdatnosti a získávání znalostí i dovedností, a také mravních a etických principů obyvatelstva, které lze zužitkovat k obraně vlasti a i v případě mimořádných stavů a krizových situacích.

Diskuze obecné i odborné veřejnosti zaměřená na problematiku branných spolků vyústila v přípravu návrhu věcného záměru zákona, který má pro tuto problematiku vytvořit právní rámec a podmínky. Ministerstvo obrany České republiky zpracovalo návrh věcného záměru zákona o připravenosti občanů k obraně státu, iniciované vládou na základě jejího usnesení číslo 431 ze dne 5. června 2017, a předložené k mezirezortnímu připomínkovému řízení v rozmezí od 24. července 2017 do 11. srpna 2017.

Činnost branných spolků není jen zájmovou či volnočasovou aktivitou. Spolky, které jsou nazývány branné, mají na našem území značnou historickou tradici, obzvláště z období meziválečného, kdy se například Sokol, jako branně tělovýchovný spolek věnoval a i dnes věnuje zvyšování fyzické zdatnosti. Ve zmíněné meziválečné době byl Sokol využíván pro výchovu a vzdělávání v oblasti branné přípravy, začleňován do záloh využitelných v době závažné pro stát a do systému obrany státu.

Branné spolky, tedy spolky, svazy či sdružení s náplní využitelnou pro obranu státu, rozvíjejí znalosti a dovednosti na bázi apolitičnosti, dobrovolnosti a zájmové specializace obyvatel. Využitelnost není spojena jen s válečnou či bezpečnostní hrozbou, ale i v době jinak závažné pro stát či jeho obyvatelstvo, jako jsou přírodní a živelné pohromy, ekologické katastrofy či průmyslové havárie.

V případě členů branných spolků se jedná o sportovní letce, modeláře, radioamatéry, kynology, potápěče, sportovní střelce či spolky se zaměřením na zdravotní služby či technické sporty. Celé různorodé spektrum spolků s využitelným potenciálem pro systém obrany státu lze v rámci Ministerstva obrany ČR podnitit k systematické, aktivní a koncepčně zdokonalené součinnosti a spolupráci.

Branné spolky mají nejen zájmovou a volnočasovou funkci, ale i funkci v celoživotním vzdělávání, jelikož mnohé znalosti a dovednosti získané a rozvíjené ve spolcích tohoto typu lze zdárně uplatnit v běžném každodenním i profesním životě.

Branné spolky také působí na děti a mládež. Mnohé z těchto spolků mají přímo ve svých stanovách a záměrech činnosti související s výchovou dětí a mládeže, buď jako primární cíl své existence či jako sekundární cíl pro výchovu budoucích generací svých členů.

Cílem této bakalářské práce je přiblížit aktivity v organizacích typu branného spolku a zjistit jaké místo zaujímají spolky tohoto typu ve vzdělávání ve Zlínském kraji. Využijeme ke splnění stanoveného cíle dostupnou odbornou literaturu a provedení výzkumu.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou část a praktickou část. Teoretická část se zabývá teoretickými východisky a základními pojmy z andragogiky, problematikou branných spolků a zapojení státu, organizací a jednotlivců. V této části si přiblížíme tradici a historii v dané problematice, teoretický náhled na místo branných spolků ve vzdělávání a působení na dráhu celoživotního vzdělávání a ovlivňování znalostí a dovedností tímto typem spolku.

Praktická část se věnuje kvantitativnímu výzkumu, a to prostřednictvím dotazníkového šetření. Stanovíme si zde cíle výzkumu a vymežíme výzkumný problém. Naším dalším krokem bude volba metody sběru dat a určení metody vyhodnocení výsledků výzkumu zjištěných z tohoto šetření, a také jejich porovnávání s teoretickými východisky. Vytvořené hypotézy nastínily naše předpoklady v konaném výzkumu a ověřování prostřednictvím statistických metod. Oblast vybraného tématu nebyla dle dostupných informací a zdrojů prozatím cílem žádného výzkumu na stejném základě, a proto jsme vytvořili dotazník vlastními silami.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 K TEORETICKÝM VÝCHODISKŮM A ZÁKLADNÍM POJMŮM

V teoretické části bakalářské práce se zabýváme teoretickými východisky a základními pojmy, které jsou obecně vázány k andragogice. Výchova, vzdělávání a poradenství patří k nejdiskutovanějším problematikám dneška, v dnešní přetechnizované době plné společenských změn, technologických zvratů a skokového rozvoje všech oblastí našeho života.

Civilizace moderní doby stojí na výchově, vzdělávání a poradenství dospělých. Mezi civilizací a edukací lze vložit rovnítko, neboť bez celoživotní snahy lidstva se učit a touhy po vědění by civilizace, tak jak ji známe, neexistovala.

Člověk dospělý má schopnost sebeřízení a seberozhodování, alespoň se dá tato schopnost u dospělého člověka předpokládat, z čehož vyplývá, že jeho životní kroky, včetně rozhodnutí dále se učit (vzdělávat), jsou pod jeho kontrolou a na základě jeho svobodné vůle. Snad přinucen okolnostmi, směrem vývoje technologií, situací na trhu práce či vlivem celkové atmosféry v zaměstnání, ale vždy se dospělý člověk jako samostatná bytost může seberozhodovat o svých činech a skutcích. Je tedy na čase se rozhodnout správně a v souladu s požadavky naší společnosti směřovat k cílům nejvyšším, harmonii a dostatku pro všechny a konat v souladu s uspokojením našich nejvyšších potřeb, sebeaktualizace a seberealizace.

Vzhledem k předpokladům vyplývajících z demografických studií lze předvídat, že důležitost a potřeba celoživotního učení bude jen stoupat, neboť požadavky společnosti budou nekompromisní. Obecně turbulentnost všech složek našeho života přejde připraveným, a právě tuto připravenost lze docílit prostřednictvím celoživotního učení. Andragogika jako vědní i studijní obor nabývá extrémní rychlostí na významu, neboť vlivem vzrůstajících potřeb dospělého člověka uplatnit se v zaměstnání i ve společnosti stoupá i jeho potřeba se vzdělávat a stává se přímo nedílnou součástí a nezbytnou nutností života člověka.

1.1 Stav zkoumaného tématu v literatuře

Celoživotní vzdělávání je problematika, kterou se zabývá u nás i ve světě řada odborných publikací. V našem středoevropském prostoru jsou práce na téma andragogiky v současné odborné literatuře stále častěji publikovány. Pole andragogiky v České republice a okolních státech se prolíná. Spolupráce a vztahy české a slovenské odborné veřejnosti

na rozvoji andragogiky je příkladná. Andragogicky orientované publikace se zabývají nejen profesním rozměrem, ale i využitím andragogického odborného pohledu na zájmové vzdělávání dospělých, zážitkové programy a volnočasové aktivity.

Literatura zabývající se tématy problematiky andragogiky je na poli domácí odborné publikační činnosti i na poli zahraniční odborné publikační činnosti dostatečně, erudovaně a kvalitně zpracována. Lze sledovat nárůst stále více se specializujících titulů odborné literatury a jejich specifikaci na podrobnější body. Rozdílnost v pojetí a rozmanitost v přístupech k problematice je ku prospěchu věci samé. Ač je zde vidět názorová odlišnost, různorodost zorných úhlů či rozdílný celkový pohled na věc, všichni autoři se shodují v nezbytnosti neustálého zvyšování profesních kompetencí člověka, nutnosti vstřebávání a získávání nových informací a poznatků a potřebě celoživotního vzdělávání jako elementární a principiální podstaty růstu a rozvoje člověka. (Beneš, 2014, s. 9)

Domácí a zahraniční literatura

Teoretickým základem této bakalářské práce jsou převážně publikace domácí provenience. Teoretická východiska a definice základních pojmů se opírají o publikace věnující se andragogické problematice.

Z pojetí pohledu filozofického zamyšlení nad teorií a smyslem andragogiky vycházíme z díla Jaroslava Balvína *Pedagogika, andragogika a multikulturalita* a ze všeobecně známého díla *Ústava* antického myslitele Platóna.

Z pojetí odborného náhledu tato práce těží z *Andragogiky* Milana Beneše, která jako příhodný a ucelený učební pramen pro andragogické studium a pro studenta, zřetelně definuje multidisciplinaritu oboru, seznamuje s vědeckým teoretickým základem a terminologií, předkládá funkční náplň a praktické uplatnění.

Vhodným zdrojem informací a neocenitelným nástrojem pro orientaci v základních a odborných pojmech bylo využito publikace *Andragogický slovník* Jana Průchy a Jaroslava Vetešky.

Editoři Milada Rabušicová a Ladislav Rabušic, ve spolupráci s dalšími autory, připravili publikaci *Učíme se po celý život?*, která je dělena do části obsahující základní obecný náhled a do části zabývající se různými oblastmi vzdělávání dospělých a různou optikou na poradenství.

Zahraniční literatura, ze které tato bakalářská práce čerpá poznatky, je publikace Viery Prusákové *Základy andragogiky I*, kde jsou obsahem základní východiska, je zde představena struktura a předmět zkoumání andragogiky, andragogika jako studijní obor a i vztahy teorie a praxe v této oblasti vzdělávání dospělých.

Z pojetí tradice a historie tématu zkoumané problematiky čerpá bakalářská práce ze sborníku Vlastimila Schildbergera ml. *Střelecké spolky Moravy, Slezska a města Brna na přelomu 19. a 20. století*, který jako editor i přispěvatel tuto publikaci připravil. Následně pro ujasnění historických souvislostí využíváme jako zdroje knihy Jana Waldaufa *Sokol – malé dějiny velké myšlenky*, které se zabývají historií Sokola. Dále z knihy Petra Hory-Hořejše *Toulky českou minulostí* předkládáme vsuvku obecně o rozkvětu spolků v době Rakousko-uherské monarchie.

Z pojetí pohledu politické historie se zmiňujeme, a to prostřednictvím sborníků programů politických stran v minulosti editora Josefa Harny, *Politické programy českého národního socialismu 1897-1948* a *Politické programy Československé národní demokracie a Národního sjednocení 1918-1938*, o situaci v tehdejších dobách.

Cizojazyčná literatura

Z cizojazyčné literatury jsme pojali za klíčovou publikaci, dotýkající se problematiky branné přípravy, ze které jsme čerpali, sborník editorů Stepieńa Ryszarda a Wrońského W. Ryszarda, *Edukacja obronna młodzieży na przelomie wieków*, vydaného v polštině v Krakově, a to na základě celopolské konference věnované problematice vzdělávání.

Internetové zdroje

Internetové zdroje jsou v současnosti nezbytnou studnicí dat a informací, hojně využívanou aktivními i pasivními uživateli. Rychlá a dostupná informační dálnice nám posloužila jako zdroj potřebných doplňujících údajů z veřejně přístupných právních předpisů a specifická data o některých zmíněných organizacích.

1.2 Vztah tématu k andragogice

Téma této bakalářské práce má blízký vztah k andragogice. Zájmové, zážitkové a volnočasové aktivity dospělých s edukačním obsahem jsou hodnotně strávené a přinášející všem účastníkům osobní rozvoj, znalosti i dovednosti v oboru, společenské vyžití a sebeuplatnění.

V rámci branných spolků je i brán zřetel na odborné vzdělávání vedoucích, kteří pracují s dospělými i vedoucích, kteří pracují s dětmi a mládeží. Vedoucí absolvují akreditované a formální kurzy vytvořené pro tyto účely.

Část činností některých branných spolků je zaměřena na výchovu a vzdělávání dětí a mládeže. Jedná se prvotně o záměrný plán výchovy a vzdělávání budoucích generací členských základů spolků. Druhotně se jedná o spoluúčast spolků na volnočasových a zájmových aktivitách dětí a mládeže.

Branné spolky v rámci svých aktivit využívají širokou škálu forem a metod ve vzdělávání.

Formy a metody užívané v jednotlivých spolcích jsou závislé na typu členské základny a zájmu členů, což jsou faktory, které vystihují cíl a podstatu, pro něž je spolek založen.

1.3 K základním pojmům

Andragogika

Andragogika nemá jednotnou, univerzální definici. Pojetí andragogiky se liší dle obecného náhledu, zorného úhlu konkrétního autora i představy, co by měla tato věda obsahovat a dle přístupu k této vědě.

Andragogikou chápeme vědní obor, který je součástí věd o výchově, vyučování, vzdělávání a učení se specifickou orientací na dospělé a se zaměřením na všechny stránky a hlediska, z toho vyplývající.

Andragogikou chápeme i studijní obor, který jako součást věd o výchově, vyučování, vzdělávání a učení, slouží k odborné přípravě právě v tomto oboru. (Beneš, 2014, s. 11)

Jazykový původ z řečtiny má společný s pedagogikou, terminologie v rámci systému věd je blízká. (Veteška, 2016, s. 16)

Z antického řeckého výrazu agoge – vést, připojením antropos – člověk byl vytvořen termín antropogogika, připojením pais – chlapec byl vytvořen termín pedagogika, připojením anér – muž byl vytvořen termín andragogika a připojením gerón – stařec byl vytvořen termín geragogika, u nás se užívá i termín gerantogogika. (Prusáková, 2005, s. 8)

Pod zastřešením antropogogiky, lze vyvodit pojetí průběhu našeho lidského života, jež je veden nejprve pedagogicky, poté andragogicky a následně i geragogicky, od kolébky

až do rakve, od prvních krůčků plně závislého jedince až po autonomního jedince, který má seberozhodovací schopnosti sebevedení. (Balvín, 2012, s. 201, 202)

V andragogice můžeme pozorovat prvky pedagogiky, psychologie, sociologie, managementu, ekonomie, práva a dalších prolínajících se oborů věd a vědních disciplín. Bez této komplexnosti a multidisciplinárního, interdisciplinárního a transdisciplinárního principu nelze obsáhnout všechna hlediska andragogiky. (Beneš, 2014, s. 43)

Celkové pojetí andragogiky překonává původní pojetí pedagogiky dospělých. (Prusáková, 2005, s. 8)

Celoživotní učení

Celoživotní učení chápeme jako ustavičný, nepřetržitý a trvalý proces získávání znalostí, schopností a dovedností. Celoživotní učení se člení na dva základní úseky.

Prvním úsekem je počáteční vzdělávání, které obsahuje:

základní vzdělávání (primární a nižší sekundární stupeň) – formální vzdělávání předškolní a povinné školní docházky v základních školách prvního (ISCED 1) i druhého (ISCED 2) stupně, střední vzdělávání (vyšší sekundární stupeň) – formální vzdělávání na školách středních (ISCED 3) všeobecných i odborných, které se ukončují maturitní zkouškou (ISCED 3A), závěrečnou zkouškou (ISCED 3C) či výučním listem (ISCED 3C), do tohoto stupně se zahrnuje i pokračující, nástavbové studium (ISCED 4) ukončené maturitní zkouškou, vyšší a vysokoškolské vzdělávání (terciální stupeň ISCED 5,6) – široké spektrum formálního vzdělávání, poskytování vyššího odborného vzdělávání na vyšších odborných školách, uměleckého vzdělávání na konzervatořích a vysokoškolského vzdělávání na vysokých školách. (Strategie celoživotního učení, 2007, s. 8, 9)

Druhým úsekem je další vzdělávání, které oproti počátečnímu vzdělávání uskutečňovanému převážně v údobí dětství a ve věku před příchodem na trh práce, zahrnuje již hlavně údobí od začlenění do produktivního věku až do jeho konce. Další vzdělávání pokračuje v již uskutečněném počátečním vzdělávání, kde člověk získal určitý stupeň formálního vzdělání. Další vzdělávání lze členit na organizované a neorganizované. V organizovaném dalším vzdělávání je obsažen formální a neformální aspekt učení, v neorganizovaném dalším vzdělávání spíše aspekt informálního učení. Další vzdělávání se dělí obsahově na tři typy:

- profesní vzdělávání

- zájmové vzdělávání
- občanské vzdělávání

(Veteška, 2016, s. 107 – 109)

Celoživotní učení lze členit na tři základní formy, a to formální, neformální a informální učení.

Formální učení (vzdělávání) probíhá v institucích k tomu určených, obvykle se jedná o zařízení oficiálního školství a potvrzením absolvování je získání nějakého typu osvědčení v návaznosti na to, o jaký stupeň se jedná, to může být vysvědčení, výuční list a podobně. Běžně je formální učení nastaveno v rámci vzdělávací soustavy v několika na sebe navazujících stupních. Obvykle ve stupni základního školství a ve stupni středního školství, kde se již rozlišuje zaměření instituce na učňovské školství či maturitní obory. Dalším navazujícím typem je soustava institucí poskytujících vyšší stupeň odborného vzdělání, jako jsou konzervatoře či jiné vyšší odborné školy.

Neformální učení (vzdělávání) je zaměřeno na získávání znalostí, schopností a dovedností vhodných či předurčených na uplatnění ve sféře profesní či ve sféře společenské. Vzdělávání tohoto typu probíhá v zařízeních podnikových středisek vzdělávání, soukromých institucích zaměřených na poskytování služeb v této oblasti, školních a mimoškolních zařízeních a zájmových, společenských či obdobně zaměřených organizacích. Poskytována je pestrá paleta přednášek, seminářů, kurzů a jiných vzdělávacích činností dle požadavků veřejnosti. Absolvování neformálního vzdělávání nemá výstup v oficiálním stupni vzdělání a vydané certifikáty nemají oficiální platnost.

Informální učení nelze pokládat za záměrný typ učení, jedná se vlastně o učení mimoděk na bázi vlastní zkušenosti, pozorování reakce okolí a je získáváno v prostředí rodiny, společnosti, zaměstnání či v době volného času. Samostudium bez odezvy v jakékoliv podobě je také pokládáno za tento typ učení. Jedná se o učení bez účelného uspořádání a bez plánovitého souladu s institucemi a se zařízeními zaměřenými na vzdělávání. (Strategie celoživotního učení, 2007, s. 9)

Legislativně je celoživotní učení podchyceno v zákoně číslo 262/2006 Sb., zákoník práce, v zákoně číslo 435/2004 Sb., o zaměstnanosti a v zákoně číslo 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Poslední jmenovaný zákon, číslo 179/2006 Sb., dává možnost vykonat profesní kvalifikační zkoušku, na základě znalostí a dovedností

získaných v neformálním vzdělávání a informálním učení, a tím získat oficiální doklad o profesní kvalifikaci.

Edukace dospělých

Edukací rozumíme obecně výchovu, vzdělávání a poradenství. Výchova, vzdělávání a poradenství jsou neodlučitelné, neboť se prolínají, vzájemně a současně působí během edukačního procesu. Procesy výchovy, vzdělávání, formálního i neformálního charakteru, a také poradenství jsou prostředky, které užíváme k socializaci, enkulturaci, budování kompetencí a postojevé struktury osobnosti jedince. Vlivem vývoje společnosti vzrůstá v dnešní době zvláště významnost a hodnota poradenství. Poradenství „pomáhající“ se snaží nalézat uspokojivé odpovědi na otázky problematiky související s orientací na psychickou, sociální či zdravotní dysfunkci integrity člověka oproti poradenství „jinému“, kariéřnímu, finančnímu, ekonomickému a dalším možným druhům, jež se orientuje a tenduje k řešení druhotně vyvstávající situace z dysfunkce integrity člověka. (Prusáková, 2005, s. 31)

Vzdělávání dospělých

Vzdělávání chápeme jako proces záměrného a cíleného učení ve vzdělávacím prostředí institucí, školy, podniku či obdobném prostředí vhodném ke vzdělávání. Specificky musíme nahlížet na vzdělávání dospělých, které jako neustálý a potřebný proces rozvoje dospělého člověka má rozdílné atributy a motivační základy oproti vzdělávání dětí a mládeže. Uskutečňování tohoto procesu je podmíněno vůlí a svobodným rozhodnutím dospělého člověka, i když lze i jeho záměr a volbu usměrnit. Usměrnění lze vyvolat pozitivní či negativní stimulací. (Veteška, 2016, s. 88, 89)

Zájmové vzdělávání dospělých

Zájmové vzdělávání dospělých jako specifický druh se zaměřuje na účelné využití volného času a získání znalostí a dovedností mimo oficiální školní soustavu. Vychází ze svobodné volby aktivity a zachovává ohled na podmínky a schopnosti vzdělávaného. Jedná se o záměrnou činnost bez jasně daného rámce svazujícího možnosti obsahu činnosti, avšak zachovává i přes tuto pružnost činnosti cíl a uspořádání vzdělávacího okruhu. Svou podstatou uspokojuje potřeby zálib účastníků, hodnotně naplňuje jejich volný čas a dává prostor k jejich rozvoji po všech stránkách, včetně kladného vlivu v životě, ve společnosti i v zaměstnání. (Rabušicová a Rabušic, 2008, s. 173)

Zlínský kraj

Zlínský kraj je jedním ze 14 krajů České republiky zřízených na základě zákona číslo 129/2000 Sb., o krajském zřízení. Jedná se o kraj vytvořený ze čtyř bývalých okresů, a sice z okresů Kroměříž, Vsetín, Uherské Hradiště a Zlín. Rozkládá se na východě ČR. Hraničí na severu s Moravskoslezským krajem, na severozápadě s Olomouckým krajem, na jihozápadě s Jihomoravským krajem a na východě se Slovenskou republikou.

Přírodní poměry kraje jsou tvořeny výškovou členitostí terénu, především východní hranicí, kterou tvoří Bílé Karpaty a severní částí, která je tvořena Moravskoslezskými Beskydy, Javorníky a Hostýnsko-vsetínskou hornatinou.

Nejvýznamnějším tokem je řeka Morava. Významné jsou i její přítoky Bečva, Dřevnice a Olšava. Přítomnost těchto toků ovlivňuje zemědělskou i průmyslovou výrobu v kraji.

Celková rozloha kraje činí 3963 km², což značí, že je z hlediska rozlohy čtvrtým nejmenším krajem v republice.

Zlínský kraj je podstatou osídlení vyšším územně správním celkem se zemědělským zaměřením. V kraji leží 307 obcí, z toho 30 měst a 6 městysů.

Kraj má necelých 600000 obyvatel. Demografický vývoj má trend změny věkové struktury, a sice zvyšování lidí v postproduktivním věku a snižování počtu obyvatel vystěhováváním, což je nejspíše ovlivněno periferní polohou v rámci našeho státu, nízkými průměrnými výdělky a dostupností služeb občanské vybavenosti. (<https://www.kr-zlinsky.cz/zakladni-charakteristika-kraje-cl-3685.html>)

2 BRANNÉ SPOLKY A JEJICH MÍSTO VE VZDĚLÁVÁNÍ

Branné spolky jsou spolky, svazy či sdružení s náplní využitelnou pro obranu státu, rozvíjejí znalosti a dovednosti na bázi dobrovolnosti a zájmové specializace obyvatel. Jedná se o sportovní letce, radioamatéry, kynology, sportovní střelce či spolky se zaměřením na zdravotní služby či na vojenskou tematiku v době moderní i historické. Celé různorodé spektrum spolků s využitelným potenciálem pro systém obrany státu lze v rámci Ministerstva obrany ČR podnítit k systematické, aktivní a koncepčně zdokonalené součinnosti a spolupráci. V současnosti není oficiálně pojem branný spolek ukotven v rámci žádného zákona. Chybějící legislativní rámeček je v současné době diskutován obecnou i odbornou veřejností, avšak zatím je ve fázi přípravy a návrhů podávaných prostřednictvím různých druhů občanských iniciativ zákonodárcům. (<http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/ministerstvo-obrany-zridilo-diskusni-skupinu-k-navrhu-zakona--bdquo;o-brannych-spolcich--134598/>)

2.1 Branné spolky a jejich tradice

Pohlížíme-li obecně na historická východiska branných spolků a jejich místo ve společnosti v dobách minulých, současných i budoucích lze jen konstatovat jejich spjatost s dějinami lidstva. Pokud nahlédneme například na dobu v období Platóna i on ve svých teoriích o rozdělení společnosti zmiňuje strážce jako jednu z kast, tříd, složek národa, profesionálně vzdělanou a cvičenou pro úkoly spojené s obranou měst a ochranou před vnějším i vnitřní nepřitelem. Představitel této třídy strážců musí být „milovný moudrosti, vznětlivý, rychlý a silný“, což lze chápat jako mít charakterové vlastnosti a co nejvhodněji zaměřený trénink. (Platón, 1993, s. 376c)

Přesto v době války byli povoláváni k obraně i ostatní obyvatelé, každý kdo byl schopen boje a nikdo se neptal na jeho ochotu a vůli. Byla to povinnost, která byla bezodkladně a obecně akceptována.

Branné spolky mají na historickém území českého státu značnou a dlouhodobou tradici. Tradice a historie, pojící se obzvláště k období tzv. první republiky, je hodnotným odkazem pro celou společnost. Základ, který stojí na apolitičnosti, dobrovolnosti a demokracii má i dnes co říci, ač na druhé straně je zde vždy i nebezpečí zneužití a ideologické zvrácenosti, jak se tomu i v našich dějinách několikrát stalo.

2.1.1 Vznik branných spolků

Počátky branných spolků obecně nelze konkrétně datovat. Obecně se dá vysledovat vznik branných spolků do středověku. V této době plnily tyto spolky svou primární funkci, tedy obranu před nepřítelem. Ve 13. století se v kolonizovaných hraničních oblastech objevují střelecká bratrstva. Tato bratrstva byla organizována dle cechovních principů. Nákladná výzbroj a výstroj členů bratrstev byla sice překážkou omezující členskou základnu, na druhé straně přinášelo členství význam i určitý vyšší stupeň postavení ve společnosti. Období krátce před třicetiletou válkou přineslo nahrazování bratrstev žoldnéři, která byla válkou především převážně žoldnéřských seskupení, avšak neloajálnost, prodejnost a neochota nasazovat život při obraně města, které si jejich služby najalo, nájezdy Turků a lisovčků, to vše vyústilo v potřebu obnovení dobrovolnických sborů obrany.

Tyto dobrovolnické sbory, předchůdci branných spolků, se skládali z měšťanů. Významnou roli v těchto sborech hráli měšťané, kteří byli členové cechů řezníků, platněřů či zbrojířů, a také studenti, kteří někdy vytvářeli vlastní jednotky.

Na území naše státu se měšťanské dobrovolnické sbory přeměnily vlivem změny způsobů vedení války a vlivem vzniku pravidelné armády na ostrostřelecké spolky. Ostrostřelci byli v roce 1848 včleněni do národní gardy, která byla v roce 1851 rozpuštěna, ostrostřelci po svém obnovení ztratili svou záložní vojenskou funkci natrvalo a získávají novou funkci jako spolky na bázi společenské prestiže, reprezentace a charity. (Schildberger, 2004, s. 5 - 54)

2.1.2 V období mocnářství

Hovoříme-li o mocnářství, je míněno historické soustátí pod nadvládou rodu Habsburků známé po roce 1867 i jako Rakousko – Uhersko. Náš stát byl až do konce roku 1918 součástí tohoto soustátí. Doba konce monarchie byla nakloněna spolčováním a spolkové činnosti, v celé monarchii bylo tisíce spolků různorodého zaměření a činnosti, a to jak českých tak německých, což bylo ovlivněno národnostní skladbou obyvatelstva.

Jen pro příklad v roce 1914 bylo v Praze celkem aktivních 3674 spolků. Namátkou se jednalo o 80 spolků tělovýchovných, 60 spolků pečujících o děti, 47 spolků pečujících o chudé, 33 spolků pohřebních, 28 spolků působících v oblasti prevence zdraví či léčebné péči, působily tu spolky vojenských vysloužilců, hasičů, náboženské, hudební a pěvecké. Pro zajímavost Horymír byl spolek drožkářů a fiakristů, Lásky podpůrný spolek obuvníků,

Parokruh spolek kotelníků a řidičů parostrojů, Vorlíček spolek hostinských, Přemysl spolek pražských posluhů, Vltavan spolek plavců, rybářů a pobřežných (působí dodnes) či Milíčova domovina spolek pomáhající padlým dívkám a mravně pobloudilým ženám. (Hora-Hořejš, 2016, s. 162)

Spolky c. k. vojenských vysloužilců byly preferovány a dotovány monarchií, za což bylo po členech těchto spolků, bývalých aktivních vojácích, vyžadováno organizovat střelecký výcvik a držet záložní hotovost pro případ války. Střelecké spolky měly v rámci domobrany korporátní povinnost, což značilo, že mohli být povoláni k obraně státu jednotlivci či celé spolky. (Schildberger, 2004, s. 321 – 332)

Sokol

Sokol byl založen 16. února 1862 v Praze pod názvem „Tělocvičná jednota Pražská“. První stanovy spolku uváděly jako znak sokola v letu, a proto byl nazýván spolek „Sokol“, ač to nebyl oficiální název. Název spolku se změnil na „Pražská tělocvičná jednota Sokol“ až 13. listopadu 1864. Vskutku brzo se rozšířila myšlenka sokolství do zemí se slovanským obyvatelstvem podunajského mocnářství. (Waldauf, 2007, s. 9)

Orel

Orel byl založen 14. března 1896 jako tělocvičný odbor při Jednotě katolických tovaryšů. Založení této organizace byla odpověď na protikatolické nálady a odmítání katolíků v Sokole. Oficiální název Orel soupeřil s názvem Křesťansko sociální Sokol. Zvolen byl název Orel dle slovinského vzoru již v roce 1909, a tak vznikl „Křesťansko-sociální tělocvičný odbor Orel“. (www.orel.cz)

2.1.3 Vznik samostatného státu Čechů a Slováků

Samostatnost státu Čechů a Slováků byla vydobyta především na poli politickém, v rámci dohod a vyjednávání našich představitelů v čele s T. G. Masarykem s představiteli mocností Dohody (USA, Velká Británie, Francie a Itálie) na poválečném rozdělení světa.

Mnozí přední budoucí představitelé Republiky československé byli členové Sokola. Iniciovali vytvoření ozbrojených jednotek k ochraně veřejného pořádku i obraně nového státu, neboť členové Sokola požívali důvěru z jejich strany.

První organizované vojenské jednotky nového státu byly tvořeny z řad Sokola. Vytvoření pěti dobrovolnických sokolských pluků byl základ ozbrojených sil nového státu. Ochrana

veřejného pořádku, především v případě rozmáhajícího se hnutí rudých rad a obrana nově utvořených hranic samostatného státu proti nepodloženým územním nárokům Německa, Maďarska a Polska byly první náročné úkoly pro nový stát a jeho, v té době ještě fakticky neexistující či nepobývající na území, pravidelné ozbrojené síly. Legie, jádro ozbrojených sil, dlely stále v zahraničí, ve Francii, Itálii a Rusku.

FDTJ (Federace dělnických tělocvičných jednot) působila až do roku 1938, vznikla odštěpením levicově smýšlejících členů v roce 1921 od SDTJ (Svazu dělnických tělocvičných jednot), což byla organizace dělníků odštěpená od Sokola v roce 1903. Dělnické tělovýchovné jednoty se v roce 1918 spolupodílely se Sokolem na výstavbě dobrovolnických vojenských jednotek nového státu. (Waldauf, 2007, s. 23 - 46)

Zásluha členstva Sokola a i dalších spolků na vzniku Republiky československé byla, je a bude neoddiskutovatelná. Sokol, Orel a další spolky odpověděly na výzvy osamostatnění, a to vytvořením branných odborů ve svých řadách a přejímaly obecnou odpovědnost za obranu státu.

V roce 1919 byl přijat stěžejní legislativní dokument, tak zvaný osvětový zákon, týkající se výchovy a vzdělávání občanů. Zákon číslo 67/1919 Sb., o organizaci lidových kurzů občanské výchovy ze dne 7. února 1919 předjímal cestu, jakou se představitelé nového státu, chystají dát.

Zákony tzv. první republiky znaly a užívaly pojem spolek oprávněný k poskytování branné výchovy či spolek pěstující vojenský výcvik.

Svaz národních střeleckých gard

V roce 1926 byly některé branné spolky působící na území Československa sdruženy do Svazu ozbrojených jednot, tato sdružující organizace byla roku 1930 nazvána Národní gardy. Tehdejší ministerstvo obrany poskytovalo výstrojní a výzbrojní podporu zápůjčkami. Národní gardy byly považovány za pomocné zálohy armády. V roce 1938 byly Národní gardy, Národní střelecký svaz, Československá obec střelecká a Akademická legie sjednoceny v jednotnou organizaci s názvem Svaz národních střeleckých gard ČSR. Velitelem byl jmenován i penzionovaný generál Josef Šnejdárek, rodák z města Napajedla.

Svaz byl po vpádu nacistického Německa rozpuštěn. Obnova Svazu byla po osvobození republiky v roce 1945 krátká, neboť již dekret prezidenta republiky číslo 125/1945 Sb. ze dne 27. října 1945 vytvořil navazující organizaci Svaz brannosti, kde vedle Svazu

národních střeleckých gard byly včleněny i Svaz československého důstojnictva, Svaz československých rotmistrů a Svaz československých záložníků.

Svaz brannosti neměl delšího trvání. Zrušení následovalo po únoru 1948 zákonem číslo 138/1949 Sb. z 11. května 1949. Majetek svazu byl převeden na stát. (www.vhu.cz)

2.1.4 V čase nesvobody a totalitních režimů

Po okleštění republiky ztrátou Sudet v roce 1938 a vzniku Protektorátu Čechy a Morava v roce 1939 nastaly obecně spolkům krušné časy.

Na základě nařízení Říšského protektora v Čechách a na Moravě ze dne 17. srpna 1939 byl rozpuštěn spolek Svaz národních střeleckých gard a jeho majetek zabaven.

Kuratorium

V roce 1942 bylo vytvořeno Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě, v rámci povinné služby mládeže, jako vlastně jediná a zároveň zastřešující organizace výchovy dětí a mládeže v Protektorátu Čechy a Morava. Předsedou Kuratoria byl jmenován Emanuel Moravec, ministr školství a národní osvěty protektorátní vlády, angažovaný kolaborant. Generálním refentem, Moravcovou pravou rukou, byl jmenován dr. Teuner. Kuratorium si v průběhu trvání své činnosti osobovalo, na základě různých nařízení předsedy Kuratoria Moravce, všechny druhy mimoškolní výchovy, včetně té konající se ve všech typech domovů, ústavů a zařízení sloužících k výchově mládeže.

Po osvobození v roce 1945 byla činnost Kuratoria ukončena a v průběhu po válce, v následujících nejbližších letech byly čelné osobnosti této protektorátní a kolaborantské stíhány a trestány i tresty nejvyššími. (<https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/873537-hledani-ztraceneho-casu/208522161510020-kuratorium>)

V následujícím, velmi krátkém údobí, se spolky snažily obnovit svou činnost. Jejich snaha byla násilně přerušena únorovými událostmi roku 1948 a nastolením komunistické „lidově demokratické“ diktatury.

Svazarm

Svaz pro spolupráci s armádou sdružoval všechny branně a technicko sportovní organizace v tehdejší Československu a stal se zastřešující organizací branně sportovních a branně technických činností dětí, mládeže i dospělých. Byl založen 4. listopadu 1951.

Svazarm byl vytvořen po vzoru obdobně zaměřené sovětské organizace DOSAAF (*Всесоюзное ордена Красного Знамени добровольное общество содействия армии, авиации и флоту – Všesvazový řád Rudého Praporu dobrovolné společnosti pro spolupráci s armádou, letectvem a námořnictvem*). Během trvání DOSAAFu v Sovětském svazu byli předsedové z okruhu významných představitelů ozbrojených sil. (<https://lenta.ru/news/2009/12/07/dosaaf/>)

2.1.5 Stav v současnosti

Sdružení technických sportů a činností se stalo po roce 1989, konkrétně od 18. března 1990 se základnou přes 280 000 členů a sdružující 2 500 klubů, nástupnickou organizací Svazarmu. Po roce 2003 se následníkem STSČ stalo Sdružení sportovních svazů České republiky, které má od listopadu 2011 přes 610 000 členů, a to díky vstupu Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Tato na členy početná organizace dobrovolných hasičů, která působí po celém území naší republiky.

Sdružení sportovních svazů České republiky sdružuje v dnešní době celkem 15 členských svazů:

Česká asociace akademických technických sportů ČR zahrnuje různorodé sportovní i technické studentské a vysokoškolské kluby požárního sportu, radioamatérství, sportovní střelby, sportovní brokové střelby, ploutvového plavání a potápění, rádiového orientačního běhu, biatlonu zimního i letního, letecké sporty, letecké modelářství a paragliding. (<http://www.caats.cz/index.php>)

Český kynologický svaz a Moravskoslezský kynologický svaz jsou sdružení působící v oblasti kynologie, a to nejen v oblasti sportovní kynologie, ale i v oblastech výcviku psů, chovu psů, vedení plemenných knih, vydávání plemenných osvědčení, pořádání zkoušek psů a kynologického výstavnictví. (<http://www.kynologie.cz>)

Český radioklub sdružuje radioamatéry a zájemce o radioamatérské aktivity. V roce 1990 se stal nástupcem bývalých radioamatérských organizací. Role radioamatérských nadšenců má nejen náplň zájmovou a volnočasovou, ale v případě závažných stavů pro stát či obyvatelstvo úlohu zachování komunikace prostřednictvím radiokomunikační činnosti. Vědecká a technická činnost související s oborem zájmu a podpora technického sebevzdělávání jsou také základní trendy aktivit. (<http://www.crk.cz/CJCRKC>)

Svaz branně-technických sportů ČR se věnuje převážně organizování zájmových, branně – technických, výkonnostních a vrcholově sportovních soutěží pro vlastní členy i širokou veřejnost. Aktivity spolku jsou orientovány na střelecké disciplíny: střelecký víceboj, střelecké štafety, střelba z historických zbraní a REPIKO (REvolverPIstoleKOlektiv), tedy kolektivní střelba z pistole či revolveru na kovové terče.

SBTS ČR organizuje i aktivity pro děti a mládež, jedná se o střelecký víceboj mládeže ze vzduchovky, branný víceboj mládeže a střelba na optické střelnici.

Organizačně zastřešuje pobočné spolky a 5 samostatných spolků:

- Svaz technických sportů Prácheňsko z. s.
- Technické sporty LUČAN z. s.
- Společnost českých střelců Louny z. s.
- LEX z. s.
- MMAA – Česká asociace smíšených bojových umění

(<http://www.sbts.cz/index.php?show=onas>)

Svaz modelářů České republiky sdružuje ve 400 klubech 6680 členů, letecké, lodní, železniční, automobilové a raketové modeláře a stavitele plastických modelů (<http://www.svazmodelaru.cz>)

Svaz potápěčů České republiky se člení na Svaz českých potápěčů a Svaz potápěčů Moravy a Slezska. Organizace se věnuje propagaci, organizačnímu vedení a podpoře závodního a technického potápění, které zahrnuje orientační a nádechové potápění, ploutvové plavání, podvodní hokej, podvodní ragby, lov ryb na nádech a podvodní foto a video. (<http://www.svazpotapecu.cz>)

Svaz vodáků České republiky a Svaz vodáků Moravy a Slezska sdružují ve svých klubech příznivce disciplín vodáckého sportu. Disciplíny jsou vodácký víceboj na pramicích i kánoích, které jsou složeny z plavání, střelby ze vzduchovky a sjezdu na řekách a vodních plochách, a závodů na raftech. (<http://www.svms.biz/index.php?i>)

Svaz vojáků v záloze ČR sdružuje zájemce o vojenskou historii, bojové sporty, branně – sportovní a vojenskou střelbu. V současnosti zastřešuje asi v 90 pobočných spolcích - klubech na 3000 členů. (<https://www.svz-cr.cz/o-nas/o-svazu-vojaku-v-zaloz>)

Svaz záchranných brigád kynologů ČR se dělí na 14 regionálních (krajských) brigád a výběrovou Pohotovostní jednotku SZBK ČR. Stěžejní činností je výcvik psů v pěti

základních typech zaměření. Jedná se o výcvik ve specializacích: vyhledávací práce v sutinách, pátrání po osobách v terénu, hledání osob po stopě, práce v lavinových polích a záchranné práce ve vodě, kam patří i pátrání po utonulých. SZBK ČR pomáhá i v zahraničí a spolupracuje s Hasičským záchranným sborem ČR, Policií ČR, Horskou službou, Vodní záchrannou službou, Leteckou záchrannou službou, Českým červeným křížem a nadací Adra. (https://www.zachranari.cz/predstaveni-szbk-cr_52.html)

Zálesák – svaz pro pobyt v přírodě se zaměřuje na výchovně – výcvikovou činnost související se souladem s přírodou a přežitím v přírodě. Podstata tohoto spolku vychází z vlastního systému, a to z Výcvikových prvků, Statutu Zálesáka a Výchovných prvků. Výcvikové prvky mají tři stupně náročnosti v různých odbornostech. Statut Zálesáka lze pokládat za teoretický manuál spolku. Výchovné prvky zahrnují etický kodex spolku a ideály činnosti spolku. (<http://www.zalesaksvaz.cz/historie-svazu/>)

Aeroklub ČR zastupuje celkem 9 sportů v mezinárodní letecké federaci FAI, zastřešuje činnosti leteckého sportu v akrobacii, v plachtění, v parašutismu a ve všeobecném letectví. Dalších pět odborností leteckých sportů mají vlastní asociace a organizace, avšak ve FAI jsou zastupovány Aeroklubem, jedná se o balonové létání, experimentální a amatérské letouny, závěsné létání a paragliding, ultralehké létání a motorový paragliding a i letecké modelářství. (<http://aecr.cz>)

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska není třeba zvlášť představovat, neboť v našich obcích a městech působí a vykonávají záslužnou činnost pro veřejnost dobrovolní hasiči již více než sto let. Činnost dobrovolných hasičů a jejich sdružení není zaměřena jen na represí a prevenci požáru, zásahu při mimořádných událostech či nehodách, ale i orientace na požární sport a aktivity spojené s dětmi a mládeží.

2.2 Vzdělávání v branných spolcích

Široká paleta různorodého zaměření branných spolků dává prostor k uplatnění volby každého potencionálního příznivce či zájemce o členství.

Vzdělávání v branných spolcích je, stejně jako členství v nich, založeno na základě dobrovolnosti, volby, svobodné vůle a výběru do jakého spolku vstoupí.

Členové branných spolků jsou vzděláváni na bázi jejich zájmu o téma či problematiku, která je náplní branného spolku, jehož jsou členy.

2.3 Branná výchova v soustavě školství

Branná výchova v letech meziválečných byla ošetřena níže uvedeným zákonem.

§ 2 Účel branné výchovy.

Účelem branné výchovy je pěstovati v obyvatelstvu Československé republiky podle jeho věku, vzdělání a povolání (zaměstnání) ony mravní vlastnosti, tělesnou zdatnost, znalosti a dovednosti, jichž je třeba k obraně státu (§ 1 zákona o obraně státu). (Zákon číslo 184/1937 Sb., o branné výchově, ze dne 1. července 1937).

V zákoně bylo pamatováno na školní i mimoškolní brannou výchovu, zmíněny jsou zde i branné spolky, které na výchově participovaly, v zákoně jsou nazývány spolky oprávněné k poskytování branné výchovy.

Politické strany ve svých předvolebních programech běžně v kapitolách týkajících se obrany či brannosti deklarovaly podporu a požadavky na rozšíření předvojenské výchovy.

Československá strana národně – socialistická na svém X. valném sjezdu, který probíhal ve dnech 7. až 8. prosince 1924 v Brně „vytýčila program, jehož nosným pilířem a základním požadavkem bylo volání po rychlém uzákonění povinné ideové, mravní a branné výchovy lidu už od mládí v duchu humanitní demokracie Masarykovy a Benešovy.“ (Harna, 1998, s. 221).

Jedním z konkrétních bodů byl bod „d) Předvojenská výchova lidu vyžaduje rovněž, aby byly podstatně zlepšeny výcvikové možnosti lidu úpravou vhodných místních neb okresních cvičišť a střelnic.“ (Harna, 1998, s. 222)

Program Mladého Národního sjednocení z 10. ledna 1936 předkládá veřejnosti požadavek: „Předvojenské výchově budiž věnována zvláštní péče. Budiž prováděna tak, aby mládeži dostalo se tělesné zdatnosti a ducha. Předvojenské výchovy mohou se ujmouti jen nepolitické organizace, které vychovávají mládež v kázni, pořádku a disciplinovanosti.

Pokládáme zejména Sokol za nejvhodnější a naší národní povaze nejpřijatelnější instituci, která může mládež vychovávat, nejen k tělesné zdatnosti, ale i k síle ducha. Sportovní kluby československé mají vychovávat naši mládež soustavně v těch disciplínách, které jsou nezbytné pro důležité úkoly v armádě, zejména v plavectví, lyžařství, boxu, atletice.“ (Harna, 2017, s. 184)

Branná výchova v době války byla podrobena zřízení nacistického režimu, a to zejména prostřednictvím kolaborantů a jiných přísluhovačů protektorátních úřadů. Koncepce vycházela z probíhajícího světového konfliktu a byla mnohdy přesmíru praktická, například zahrnovaly nácviky chování například při náletech bombardovacích svazů či přepadech vlaků „kotláři“.

Po roce 1948 byla branná výchova zprofanována totalitní komunistickou ideologií a zneužita k naplnění obav obyvatelstva z možného válečného konfliktu s „imperialisty“.

Byl přijat zákon ze dne 2. listopadu 1951, číslo 92/1951 Sb., o branné výchově, který byl upraven následující rok zákonem ze dne 12. prosince 1952, číslo 87/1952 Sb., o reorganizaci branné výchovy. Zákony číslo 92/ 1951 Sb. a číslo 87/1952 Sb. zavádí nejen povinnou brannou výchovu do škol a učilišť, ale dávají i Svazarmu za náplň činnosti napomáhat vykonávání a konat dohled nad výkonem branné výchovy v dobrovolných organizacích.

Obsahově a propagandisticky mnohem účelněji byl zpracovaný zákon číslo 73/1973 Sb., o branné výchově, ze dne 27. června 1973, který byl následně doplněn o několik navazujících nařízení, například o vládní nařízení ze dne 19. prosince 1973, číslo 168/1973 Sb., o náhradě škody vzniklé při branné výchově, které řeší případně vzniklé újmy na zdraví, včetně smrti a škody na majetku. Dalšími předpisy, které se vztahovaly k této problematice, byly: Směrnice ministerstva zdravotnictví České socialistické republiky ze dne 24. února 1981, číslo LP-272-16.2.81, o péči o zdraví při provádění tělesné výchovy, sportu a branně sportovní činnosti, která řeší organizaci, poskytování a zabezpečení prevence a péči o zdraví, povinnosti lékařských pracovišť a pracovníků, a také povinnosti při akcích a činnostech tělovýchovného či branně sportovní činnosti. Směrnice ministerstva školství České socialistické republiky ze dne 12. listopadu 1984, číslo 30 402/84-25, o branných cvičeních a branných kurzech v základních a středních školách, obsahuje povinnost uspořádat v určité frekvenci, nejméně dvakrát ročně, branná cvičení. Obsah, účel a náplň předmětu branná výchova, branných cvičení a branných kurzů jsou vyjmenována jmenovitě uvedena ve směrnici a jejích přílohách. Jednalo se o různé znalosti, schopnosti a dovednosti, které musel každý žák, žákyně, učeň, učnice, student či studentka znát, teoreticky ovládat a prakticky předvést v terénu či simulovaných podmínkách.

Požadavky osnov byly ovlivněny skutečností, ve které třídě se žáci či studenti nacházeli, od této skutečnosti se odvíjely i nároky na plnění zadaných úloh. V souladu s výše uvedenou směrnicí se jednalo o znalosti a o dovednosti z oborů:

- topografie – například orientace v terénu, určení azimutu či práce s mapou a buzolou
- zdravotní péče – například pravidla ošetřování poranění, přeprava raněného či praktický nácvik obvazování různých druhů poranění
- střelecký výcvik – například pravidla střelby na střelnici, druhy střelných zbraní či praktický nácvik střelby ze vzduchových zbraní na střelnici
- ochrany před zbraněmi hromadného ničení – například nasazování ochranné masky, varovné signály civilní obrany či charakteristika zbraní hromadného ničení
- politická tematika branné výchovy – například téma Varšavské smlouvy, vedoucí úlohy KSČ ve státě a politická identifikace protivníka, blíže pak byla tato látka probírána v předmětu občanské nauky

V další období až do roku 1989 byla branná výchova neodmyslitelnou povinnou součástí osnov základních, středních a i vysokých škol. V rámci školní povinné branné výchovy probíhala branná cvičení o pracovních sobotách či během běžné školní docházky a soutěže branně sportovního charakteru, převážně k výročí významných událostí připomínaných v té době.

POKOS

Branná výchova nebyla jako povinný předmět v osnovách delší dobu zařazena. V nynější době se znovu zavádí do osnov pod názvem obrana státu. Tento staronový předmět je prozatím zařazen do osnov obou stupňů základních škol, na středních školách se zavedením s tímto předmětem v nové koncepci, počítá v blízké budoucnosti.

V současnosti existuje vládní koncepce branné přípravy POKOS (Příprava občanů k obraně státu). POKOS se opírá legislativně o zákon číslo 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ze dne 14. září 1999. Tento legislativní rámec ukládá povinnost občana podílet se na obraně ČR. Vláda České republiky schválila svým usnesením číslo 38, ze dne 16. ledna 2013 Koncepci přípravy občanů k obraně státu, která má za úkol koncepčně a systémově stanovit obsah a nastavit naplňování orientované na celospolečenské potřeby. V oficiálním školství se řadí do vzdělávacích oblastí „Člověk a jeho svět“, „Člověk a společnost“ a „Člověk a zdraví“. V rámci dalšího vzdělávání

pedagogických pracovníků POKOS organizuje akreditované školení pedagogů základních a středních škol. (Gerhát, 2014, s. 6,7)

POKOS zprostředkovává zájemcům z řad základních a středních škol prezentace či tématická cvičení ve spolupráci s různými složkami Armády České republiky. V současné době se chystá ve Zlínském kraji prezentace AČR za účasti příslušníků 7. mechanizované brigády „Dukelská“. (<http://www.pokos.army.cz/aktuality>)

Nejnovějším počinem v oblasti branné připravenosti je přijetí dokumentu Dlouhodobé výhledu pro obranu 2035 Bezpečnostní radou státu ze dne 4. února 2019. Tento dokument zmiňuje i Koncepti přípravy občanů k obraně státu 2019 – 2024, zejména cíl účelněji a účinněji uskutečňovat POKOS na základních a středních školách a podporovat činnosti branných spolků, oddílů a klubů, včetně například prostřednictvím finančních dotací. (<http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/bezpecnostni-rada-statu-vzala-na-vedomi-dlouhodoby-vyhled-pro-obranu-a-projednala-koncepci-pokos-207572/>)

2.3.1 Situace v zahraničí

Podíváme-li se za hranice naší republiky, na naše sousedy, spojence v NATO a Rusko, zjistíme, že branná výchova či jiná podobná forma branné přípravy obyvatelstva je součástí školství i společenského života v každé z těchto zemí, rozdíl je patrný jen v tradici, historii a orientaci praktické realizace.

Polská republika

Polsko staví systém branné výchovy na své národní tradici. Polský systém má podsystémy s různým zaměřením.

Systém koordinace branné výchovy Polské republiky:

- podsystém branné výchovy vedoucích pracovníků státní správy a samosprávy
- podsystém branné výchovy státních zaměstnanců
- podsystém branné výchovy v ozbrojených silách
- podsystém výcviku Civilní obrany
- podsystém branné výchovy v rámci sebeobraný obyvatelstva
- podsystém pro – obranného vzdělávání v rodině
- podsystém výcviku obrany na ministerstvu vnitra
- podsystém branné výchovy prováděné organizacemi a spolky

- podsystem branné výchovy konané prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků
- podsystem branné výchovy mládeže školní a akademické

Ve školách základních a středních je věnováno branné výchově v rámci osnov celkem 76 vyučovacích hodin.

Na základních školách jsou vyučovací hodiny věnované branné výchově tématicky zaměřeny do tří odborných bloků:

osvojení všeobecných znalostí z oborů individuální sebeobrany, protipožární ochrany, zásady chování v situacích vyžadujících pomoc jiného

osvojení základních dovedností v život ohrožujících situacích, rozpoznávání signálů Civilní obrany, postup po jejich vyhlášení a metody hašení požárů

utváření a prohlubování sociálních postojů v připravenosti pomoci zraněným

Na středních školách jsou vyučovací hodiny věnované branné výchově rozděleny do tří celků s rozdílným zaměřením a s jednotlivými odbornými bloky z branné výchovy:

a) získávání obecných znalostí:

- o mezinárodních právních aktech o obraně obyvatelstva a zachování kulturních hodnot v době míru i války
- o formách plnění občanských povinností pro obranu státu
- o zásadách a metodách obrany obyvatelstva před nebezpečím v době míru i války
- o pravidlech při provádění záchranných akcí v zamořené oblasti

b) školení a praktický nácvik studentů v dovednostech:

- používání původních i náhradních opatření ochrany před zamořením/kontaminací
- chování během evakuace z ohrožené oblasti
- vykonávání dílčích hygienických a speciálních ošetření
- používání nástrojů k identifikaci bojových látek
- používání protipožárních prostředků
- poskytování svépomoci a první pomoci raněným
- řízení malého týmu civilní obrany

c) formování postojů u studentů:

- pocitu odpovědnosti za bezpečnost vlasti a přesvědčení o nutnosti a nezbytnosti získávání znalostí a dovedností v civilní obraně
- připravenost a ochotu poskytovat pomoc zraněným

Cílem branné výchovy na středních školách je příprava studentů na krizové situace v době míru i války a získání schopností velet malému týmu civilní obrany. Zaměření branné výchovy z dob socialismu padá a mění se v přípravu na kritické situace vyplývající z ekologických havárií, živelných pohrom a průmyslových katastrof. (Siuda, 1999, s. 54 – 63, In Stępień a Wroński, 1999)

Velká Británie

Velká Británie má systém branné výchovy založen na principu dobrovolnosti. Nejpopulárnější organizací věnující se branné výchově ve Velké Británii je Combined Cadet Force mající přes 40 000 členů v různých sekcích, jako jsou zde sekce pozemních sil, vzdušných sil, námořní pěchoty a námořnictva. Tyto branné organizace působící ve Velké Británii jsou děleny dle jednotlivých druhů zbraní na sekce:

- Army Cadet Force
- Sea Cadets
- Air Training Corps

Tyto organizace působí na základních či středních školách, avšak na vysokých školách působí organizace University Officer Training Center. Britské ministerstvo obrany poskytuje finanční podporu a odborné vedení.

Spolková republika Německo

Spolková republika Německo v branné výchově mimo spolkových a zemských orgánů, dává prostor i soukromým a charitativním organizacím. Do výchovy zaměřené na zdravotní péči, pomoc v ohrožení života a při život ohrožujících situacích, jako jsou katastrofy a havárie, se zapojují organizace:

- Deutsches Rotes Kreuz (Německý červený kříž)
- Malteser Hospitaldienst (Maltéžská nemocniční služba)
- Johanniter Unfall Hilfe (Johanitská pomoc při nehodách)
- Deutsche Lebens Rettungs Gesellschaft (Německá společnost záchrany života)
- Arbeiter Samariter Bund (Pracovní samaritánský spolek)

- Technisches Hilfswerk (Spolková agentura pro technickou pomoc/Technická pomocná služba)

Kurzy branné výchovy mimo školní mládeže absolvují i dobrovolníci v rozmezí od 18 do 65 let, kteří mají i možnost dobrovolnické služby u THW, přibližně 80 000 těchto dobrovolníků působí na celém území Spolkové republiky Německo. THW je zaměřena na civilní ochranu a pomoc v nouzových a mimořádných stavech a i živelných pohromách. Náklady spojené s kurzy branné výchovy jdou na vrub spolkového rozpočtu.

Rakouská republika

Obdobný systém jako Spolková republika Německo, neboť tradice vychází z kořenů dějinných souvislostí prostoru Svaté říše římské národa německého. Působí zde THW Österreich Bundes Organization (THW Rakousko spolková organizace), která má stejnou náplň jako obdobná organizace působící ve Spolkové republice Německo.

Francouzská republika

Francie nazývá systém branné výchovy jako vlastenecko - brannou výchovu a skládá se:

- z branné výchovy ve školách, v rámci mimovojenských školení a přípravy
- z vlastenecko-branné výchovy utvářející postoj během prezenční služby
- z aktivní účasti společnosti na aktivitách v rámci civilní obrany

Náklady na vlastenecko - brannou výchovu nese francouzské ministerstvo obrany.

Spojené státy americké

Spojené státy brannou výchovu organizují na více úrovních, vzhledem ke správnému členění a v několika systémových sférách:

- systém civilního vzdělávání mimo ozbrojené síly
- systém vzdělávání v regulérních ozbrojených silách
- systém vzdělávání v rezervních ozbrojených silách
- systém vzdělávání v Národní Gardě

Branná výchova na úrovni základních a středních škol vychází ze struktury federálních a státních institucí, z ústavy Spojených států a silné tradice této společnosti.

Ruská federace

Až do roku 2009 zde působila zastřešující organizace ROSTO (*Российская оборонная спортивно-техническая организация - Ruská obranná sportovně – technická organizace*). Po roce 2009 se organizace vrátila ke známé původní zkratce z dob Sovětského svazu, avšak s jiným významem DOSAAF (*Добровольное общество содействия армии, авиации и флоту – Dobrovolná společnost pro spolupráci s armádou, letectvem a námořnictvem*). DOSAAF sdružuje pod svými křídly 8 ústředních sportovních klubů, 150 aeroklubů, 1115 sportovně – technických klubů, 150 střeleckých klubů, okolo 200 kynologických klubů, 333 technických klubů a několik set radioamatérských klubů.

Propojenost ekonomická, strategická, ideologická i personální DOSAAFu a oficiálních ozbrojených sil Ruska je vskutku nadmíru nadstandartní. Většina z 50 000 stálých zaměstnanců DOSAAFu jsou vyslani jako zástupci ruského ministerstva obrany či jde o bývalé aktivní příslušníky ozbrojených sil v záloze či ve výsluže. V organizaci je asi kolem 1 000 000 aktivních členů.

Hlavním úkolem DOSAAFu je vzdělávání a výcvik branců pro ozbrojené síly v odborných, speciálních a technických kurzech. Jedná se okolo 250 000 osob ročně. Celkem ve 39 odbornostech se nadále ve vyšším stupni školí asi 140 000 osob pro potřeby ozbrojených sil, což zajišťuje pokrytí všech požadavků generálního štábu na vycvičenost branců u pozemních sil ze 70 %, u letectva z 93 %, u námořní pěchoty z 32 %, u sil protivzdušné obrany z 38 % a u strategických raketových sil z 19 %.

Pokrytí nákladů provozu jde na vrub ruskému ministerstvu obrany.

(Kucharski, 1999, s. 81-95, In Stępień a Wroński, 1999)

3 BRANNÉ SPOLKY VE ZLÍNSKÉM KRAJI A JEJICH MÍSTO VE VZDĚLÁVÁNÍ

Branné spolky se potýkají, jako víceméně většina neziskových organizací se zaměřením na zájmové a volnočasové aktivity, s nedostatkem financí. Provoz je hrazen ze členských poplatků, individuálních darů a dotací různých dotačních poskytovatelů. Příspěvky od obcí, měst, krajů, států i EU jsou podmíněny plněním podmínek poskytovatelů a cílem poskytované dotace, zde není mnohdy místo pro takto specifické organizace.

Specifikum branných spolků v dotační oblasti je chápána ministerstvem obrany, a proto v rámci své dotační politiky vyhlašuje i pro branné spolky dotační programy.

Podpora branných spolků poskytovaná ministerstvem obrany je prostřednictvím dotačních titulů, a to:

1. *Dotační program č. 5 – Příprava občanů k obraně státu*

Identifikace výzvy: 3070000078_2019

a) Cílem programu je zajistit informovanost o povinnostech občanů k obraně státu u žáků základních škol a studentů středních škol, zajistit u této cílové skupiny rozvoj znalostí, dovedností a návyků týkajících se branně-bezpečnostní problematiky, upevňování mravních a morálních vlastností potřebných k obraně státu a zajistit podporu mimoškolních aktivit spojených s branností.

b) Podporované činnosti program se realizují prostřednictvím projektů organizací, které slouží ke sdílení informací o zásadách a povinnostech občanů při zajišťování obrany státu.

- organizace besed, přednášek, výstav, tematických a projektových dnů a ukázek pro žáky základních škol a studenty středních škol,*
- organizace praktických cvičení, táborů pro děti a mládež, pobytů v přírodě a dalších mimoškolních aktivit zaměřených výhradně na problematiku brannosti,*
- organizace herních a soutěžních aktivit pro děti a mládež spojených s branností.*

c) Maximální výše dotace činí 100 000 Kč.

d) Dotace jsou určeny:

- spolkům;*
- nadacím;*
- nadačním fondům;*
- ústavům;*
- obecně prospěšným společnostem;*
- církevním právníckým osobám.*

2. Dotační program č. 7 – Podpora branně-sportovních a technických aktivit obyvatelstva

Identifikace výzvy: 3070000085_2019

a) Cílem dotačního programu je napomáhat k získávání branně-sportovních a technických dovedností a návyků obyvatelstva, podporovat rozvoj jeho fyzické kondice, sebeovládání, mentálního zdraví a zdravého způsobu života, a to prostřednictvím branně-bezpečnostních sportů a sportovně technické činnosti. Vytvářet podmínky k rychlému zapojení populace do řešení vojenských krizových situací a zvyšovat vědomí její odpovědnosti za obranu ČR. Brannými sporty a sportovně technickými činnostmi procvičovat a ověřovat připravenost občanů k řešení krizových situací.

b) Podporované činnosti - program se realizuje prostřednictvím projektů organizací, které slouží k napomáhání získávání dovedností a návyků populace využitelných při obraně státu i v jiných krizových situacích, k rozvoji specifických schopností, využitelných po vyhlášení stavu ohrožení státu a ke zvyšování fyzické zdatnosti a odolnosti obyvatelstva.

- konání teoretického i praktického branně-sportovního a technického výcviku, outdoorových aktivit s branně-sportovním a technickým zaměřením využitelných při zvládnutí krizových situací vojenského i nevojenského charakteru, a to například sebeobranu, střeleckých sportů, orientace v terénu, práce s mapou, radioamatérství, parašutizmu, potápění, kynologie, leteckých sportů a motorizmu (řidičské dovednosti i technické aspekty).

c) Maximální výše dotace činí 120 000 Kč.

d) Dotace jsou určeny:

- spolkům;
 - nadacím;
 - nadačním fondům;
 - ústavům;
 - obecně prospěšným společnostem;
- církevním právníckým osobám

(<http://www.mocr.army.cz/finance-a-zakazky/dotacni-politika-ministerstva-obrany-cr-51011/>)

3.1 Branné spolky ve Zlínském kraji

Ve Zlínském kraji má obecně určitou členskou základnu většina branných spolků, které mají celorepublikovou působnost.

Ve Zlínském kraji lze nalézt spolky, pobočné spolky, základní organizace či jiné obdobné typy regionálních a krajských zastoupení.

Sokol a Orel mají zastoupení ve většině měst a obcí. V dnešní době má Sokol většinou jen odbor sportu a odbor všestrannosti a i nadále se historicky člení na jednoty a župy. Orel si zachovává též historické členění na jednoty a župy. Oba spolky, ač historicky opory brannosti, dnes již se věnují jen tělovýchově.

Záchranná brigáda kynologů Zlínského kraje vznikla v roce 2000 a má sídlo ve Valašském Meziříčí. (<https://zachranna-brigada-kynologu-zlin.webnode.cz/o-nas/>)

Krajská organizace Českého kynologického svazu 12 Zlínská. Kynologické kluby ve Zlínském kraji mají tradici od 50. či 60. let minulého století. Při bližším pohledu, zjistíme, že na území Zlínského kraje působí kynologické kluby ve většině měst a ve větších obcích. Jejich náplní je základní výcvik všech plemen a výcvik sportovní kynologie. Některé kluby jako Kynologický klub Uherský Brod p. s. se specializují na agility, a to v rámci Klubů speciálního výcviku ČKS či Mondioring klub ČR z. s., KKT Chropyně se specializací na mondioring, jednu z nových kynologických aktivit.

Ve Zlínském kraji mají také zastoupení členové chovatelských klubů dle plemen psů.

Zálesák – svaz pro pobyt v přírodě má na území Zlínského kraje svou základnu nazvanou Základna U přehrady – Buchlovice Zálesák.

Sportovní letci mají na území Zlínského kraje zastoupení v organizacích Aeroklub Luhačovice, Aeroklub Kroměříž, Slováký aeroklub Kunovice a Seskoky Kunovice, kde se soustřeďují parašutisté.

Svaz vojáků v záloze na území Zlínského kraje má dvě zastoupení, a to Klub vojáků v záloze Kroměříž a Klub vojáků v záloze Kvasice.

Modeláři mají ve Zlínském kraji pobočné spolky zvané kluby, zmiňme například SRC Zlín modelářský klub p. s., Modelářský klub SMČR p. s. Rožnov pod Radhoštěm, Modelářský klub č. 347 Svazu modelářů ČR p. s. Uherské Hradiště či LMK RACEK Chropyně p. s.

Specifickou organizací, která působí nejen ve Zlínském kraji, jsou Branné oddíly z. s.. Tento spolek se ve své činnosti zaměřuje na výchovu a vzdělávání dětí a mládeže. Branné oddíly z. s. mají pobočné spolky doplněny čestnými názvy dle významných představitelů ozbrojených sil a odboje. Pobočný spolek se sídlem ve Zlíně nese jméno plk. J. Hamšíka, se sídlem v Uherském Brodě nese jméno gen. V. B. Luži, se sídlem v Bánově nese jméno pplk. J. Bublíka, se sídlem v Luhačovicích nese jméno gen. J. Šnajdra,

se sídlem v Brumově - Bylnici nese jméno plk. F. Louckého a se sídlem v Prakšicích nese jméno gen. V. B. Luži. (<http://www.jsmepripraveni.cz>)

Branné oddíly mládeže z. s. jsou spolkem převážně působícím ve Zlínském kraji. Podobnost názvu s předcházející organizací není náhodná. Odloučila se část členstva od původního jednotného spolku. Důvody vedoucí k rozdělení nezkoumáme.

Vojensko historický klub – Divize Bílé Karpaty z. s. se spolupodílí na vizualizaci historických bitev a ukázek bojů, například tradičně ukázek konaných v době výročí ukončení II. světové války v Evropě nedaleko obce Strání.

3.2 Vzdělávací činnost ve Zlínském kraji

Branné spolky ve Zlínském kraji svou činností přispívají k zájmovému a volnočasovému vyžití nejen členské základny, ale také příznivců a široké veřejnosti, která se účastní veřejně přístupných aktivit těchto spolků.

Veřejně konané akce branných spolků jsou hojně navštěvované, jde mnohdy o víkendové aktivity pro rodiny s dětmi. Jedná se o různé druhy soutěží, mistrovství, přeborů, výstav, předváděcích akcí či dobročinných akcí.

Spolupráce se složkami Integrovaného záchranného systému, v případě dobrovolných hasičů, hasičských kynologů, záchranných brigád kynologů, potápěčů či stále více uplatňovaná pomoc modelářů, a to prostřednictvím dronů, při pátrání po osobách v terénu, v sutinách, v lavinách, při povodních či při jiných pohromách je příkladná.

Obecně jsou spolky ve Zlínském kraji nedílnou součástí občanského, zájmového a dalšího vzdělávání dětí, mládeže i dospělých.

Vzdělávací činnost v branných spolcích se odvíjí od jejich orientace a specializace. Pokud nahlédneme na kalendář akcí konaných na území Zlínského kraje, tak snadno objevíme některé z akcí pořádaných těmito spolky.

Dalším specifikem branných spolků je pořádání akcí a aktivit pro děti a mládež, a to jak akcí a aktivit jednodenních, tak i akcí a aktivit v řádu dnů, například pobytové akce, letní soustředění či tématické tábory.

Tyto akce a aktivity bývají souborem různorodých her a vzdělávacích činností spojených s poznáváním přírody, se způsoby přežití či s rozmanitými druhy výcviku v různých odbornostech. Zaměření na rozšiřování a utvrzování znalostí a dovedností spojené

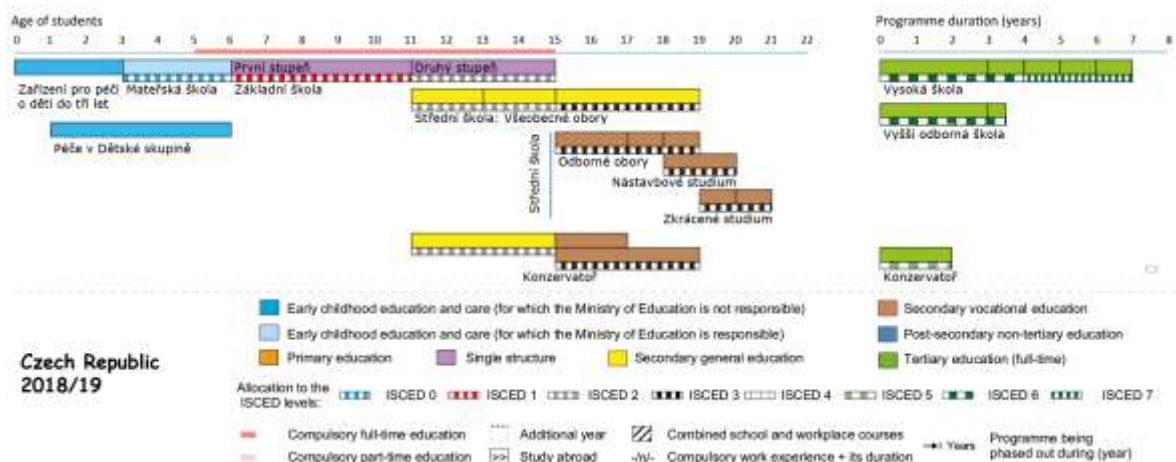
s utužováním tělesné zdatnosti, a také nastavování vyšší míry fyzické i psychické odolnosti bývá oblíbeným a vyhledávaným zážitkovým trávením volného času dětí, mládeže i dospělých.

Branné spolky podporují sebevzdělávání svých členů a spolupracují i s některými školami na vzdělávání a výchově v rámci aktivit branné přípravy. Tato činnost nespočívá jen v teoretické či prezentační aktivitě. Jsou i organizovány kurzy, a to v rámci školní výuky či víkendová soustředění, kde praktický výcvik a simulace modelových situací napomáhá soudržnosti kolektivu, posilování tělesné zdatnosti a představě k bližšímu poznání teoreticky nabytých znalostí a dovedností.

3.3 Oficiální vzdělávání ve Zlínském kraji

Oficiální vzdělávání ve Zlínském kraji je koncipováno dle běžné struktury školství v České republice.

Obrázek číslo 1: Struktura školství v České republice

(https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic_cs)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy jako orgán státní správy ve školství:

- odpovídá za stav, koncepci a rozvoj vzdělávací soustavy;
- rozděluje finanční prostředky ze státního rozpočtu;
- stanovuje kvalifikační předpoklady a pracovní podmínky učitelů;
- určuje rámcový obsah předškolního až středního vzdělávání;
- schvaluje vzdělávací programy vyšších odborných škol.

Kraje:

- zřizují střední školy (ISCED 3);

- zřizují konzervatoře (ISCED 2, ISCED 3, ISCED 5);
- zřizují vyšší odborné školy (ISCED 6).

Obce:

- zřizují mateřské školy (ISCED 0);
- zřizují základní školy (ISCED 1, ISCED 2);
- zajišťují povinnou školní docházku.

(https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic_cs)

Předškolní a základní stupně vzdělávání školství zřizují města a obce.

Zřizování zařízení vyššího odborného, středního a učňovského školství je v kompetenci Zlínského kraje, stejně tak jako zařízení základního uměleckého vzdělávání, vzdělávání dětí se specifickými či speciálními potřebami, a také zařízení ústavní výchovy.

Na výkonu a provozu systému oficiálního vzdělávání se podílejí či spolupodílejí vedle kraje, měst a obcí i církve, soukromé subjekty a ministerstva. (<https://www.kr-zlinsky.cz/skolstvi-a-sport-cl-11.html>)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMU

V teoretické části bakalářské práce objasňujeme problematiku andragogiky a spojitost vybraného tématu s andragogikou. V teoretické části jsme také charakterizovali teoretická východiska a definovali základní pojmy andragogiky. Zabývali jsme se možnostmi uplatnění v zájmovém vzdělávání a poukázali na vztah s brannou výchovou v oficiálním školním prostředí. Seznámili čtenáře s problematikou tématu, vymezili téma jako takové a přednesli čtenáři vzhled na tradici, do historie a historických souvislostí.

V praktické části bakalářské práce definujeme výzkumný problém a výzkumný cíl. Předložíme výzkumné otázky a hypotézy. Objasníme výběr výzkumného vzorku a metodu sběru dat. Provedeme analýzu dat získaných pomocí kvantitativního výzkumu dotazníkovým šetřením. Naše předpokládané domněnky ověříme, a to prostřednictvím verifikace věcných hypotéz, které byly stanoveny na začátku kvantitativního výzkumu. Námi realizovaný kvantitativní výzkum by měl objasnit, zda je náš předpoklad, že členové vnímají členství v branných spolcích jako přínos pro svou tělesnou zdatnost, znalosti a dovednosti.

Realizací výzkumu dotazníkovým šetřením se o prokázání souvislosti mezi členstvím a vnímáním vyšší míry zdatnosti, znalostí a dovedností vynosnažíme.

4.1 Výzkumný problém a výzkumný cíl

Výzkumný problém

Výzkumným problémem se zabýváme s orientací na řešení témat z problematiky blízkých andragogice a formulujeme na základě vytčeného výzkumného problému výzkumný cíl.

Vytčeným výzkumným problémem v našem případě je: Jak členové branných spolků hodnotí svou tělesnou zdatnost, znalosti a dovednosti v době před a po vstupu do branného spolku. Ve výzkumu se zaměřujeme na prospěšnost a přínos spočívající v členství v branných spolcích, které přináší, jak předpokládáme, vyšší míru znalostí a dovedností a vyšší tělesnou zdatnost, čímž ověřují branné spolky, že mají místo ve vzdělávání ve Zlínském kraji.

Výzkumný cíl

Cílem našeho výzkumu je zjistit, jak, působí členství v branných spolcích na tělesnou zdatnost, znalosti a dovednosti jejich členů, a to přímo z pohledu členů branných spolků,

kteří srovnáním zdatnosti, znalostí a dovedností před a po vstupu do branného spolku pokládají členství za významné a přínosné.

Výzkumné otázky a hypotézy

Výzkumné otázky nám pomohou najít možný směr k cílům a naše předpoklady vyjádřené hypotézou ověříme metodologickou cestou analýzou dat a určením statistické odchylky, na podkladě těchto výsledků budeme moci hypotézu verifikovat (přijmout, prokázat) či falzifikovat (zamítnout, fakta stojící proti). (Chráška, 2016, s. 14)

V našem případě se zajímáme o tělesnou zdatnost, znalosti a dovednosti, bez rozlišení a bez konkretizování, o které se jedná, neboť široká škála znalostí a dovedností, dle orientace branného spolku je značně rozdílná, jen posuzujeme obecně jejich dopad na respondenty.

Subjekty výzkumu hodnotí samostatně ze svých vlastních zkušeností.

Členství v branném spolku působí na míru úrovně tělesné zdatnosti, znalosti či dovednosti, a proto nezávisle proměnnou je členství a závisle proměnnou je tělesná zdatnost, znalost a dovednost. Definujeme – li nezávislou proměnnou je to příznačný znak věci, úkaz či fakt, které je důvodem, pohnutkou, předpokladem či příčinou vzniku jiné vlastnosti. Definujeme – li závisle proměnnou je to příznačný znak věci, úkaz či fakt, který je výsledkem působení nezávisle proměnné. (Chráška, 2016, s. 13)

Hlavní výzkumná otázka

Jaký přínos členství vnímají členové branných spolků?

Díličí výzkumné otázky

Výzkumné otázky, které jsme si pro účely výzkumu stanovili, jsou:

VO1: Jaký přínos členství pro tělesnou zdatnost vnímají členové branných spolků?

VO2: Jaký přínos členství pro míru znalostí vnímají členové branných spolků?

VO3: Jaký přínos členství pro míru dovedností vnímají členové branných spolků?

Věcné hypotézy

Věcné hypotézy, které jsme si pro účely výzkumu stanovili, jsou:

H1: Předpokládáme, že existuje souvislost mezi členstvím v branném spolku v současnosti oproti nečlenství v minulosti a vnímáním vyšší míry tělesné zdatnosti.

H2: Předpokládáme, že existuje souvislost mezi členstvím v branném spolku v současnosti oproti nečlenství v minulosti a vnímáním vyšší míry znalostí.

H3: Předpokládáme, že existuje souvislost mezi členstvím v branném spolku v současnosti oproti nečlenství v minulosti a vnímáním vyšší míry dovedností.

4.2 Metoda sběru dat

Metodou sběru dat při realizaci výzkumu byla zvolena kvantitativní metoda pomocí dotazníku. V našem případě se jedná o virtuální formu dotazníku. V předvýběru si respondenti mohli zvolit dotazník v elektronické, virtuální formě prostřednictvím aplikace na internetu či ve fyzické, papírové formě. Volba v předvýběru byla ponechána na vůli respondentů. Výsledkem bylo v drtivé většině případů odmítavé stanovisko k fyzické formě dotazníků, minimální zpětná návratnost a protěžování virtuální formy, a proto bylo přikročeno pouze k virtuální formě dotazníků.

Dotazník byl zvolen pro příznivou nízkou časovou náročnost pro respondenty a s tím související ochotu odpovídat. Dalším důvodem volby této formy je předpokládaná zjevná a patrná pravděpodobnost dosažení většího počtu odpovědí od respondentů, šetrnější přístup k životnímu prostředí a nižší náročnost nákladů pro výzkumníka.

Existuje tu vždy nebezpečí nízké zpětné návratnosti dotazníků v papírové formě, a proto byla zvolena možnost elektronického vyplnění. Je zde i možnost, kterou musíme předem přijmout jako chybovou, že dotazník nebude vyplněn zcela či pro respondenta nebude nabídnutý výběr odpovědí přijatelný. Tomu jsme předešli povinnými odpověďmi v dotazníku, čímž byly nevyplněné dotazníky k vyhodnocení nepřipuštěny. Kontrola dotazníků byla automatická zvolenou aplikací.

Vytvořený dotazník není standardizovaný, neboť otázky věnované výzkumu jsou specifické a nebyl nalezen standardizovaný dotazník vyhovující zamýšlenému šetření.

Na úvod bylo respondentům napsáno souběžně se zasíláním elektronického internetového odkazu, zdůvodnění proč požadujeme vyplnění, za jakým účelem a podány informace o anonymitě a záměru využít získaná data pouze jako podklad pro praktické části této bakalářské práce. Pokyny pro vyplnění dotazníků a zodpovězení možných dotazů respondentů byly předány. Komunikace v případě nejasností či dotazů byla dohodnuta přes sociální síť, telefonicky či osobně. Součástí dotazníku bylo samozřejmě i poděkování za ochotu, věnovaný čas a vůli spolupracovat a účastnit se výzkumu.

Struktura vytvořeného dotazníku poskytuje snadnou orientaci. Otázky tvořící dotazník jsou uzavřené s výběrem pouze jedné z odpovědí. Položky dotazníku číslo 1, 2, 4, 7, 10 mají volbu jedné odpovědi z nabídky tří možností. Položky dotazníku číslo 3, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13 mají volbu jedné odpovědi z nabídky dvou možností, a to ano - ne. Položka číslo 1 je demografického rázu. Položka číslo 2 má vztah k délce členství respondenta. Položky číslo 3, 4, 5 mají spojitost s vnímáním tělesné zdatnosti respondenta. Položky číslo 6, 7, 8 mají spojitost s vnímáním míry znalostí respondenta. Položky číslo 9, 10, 11 mají spojitost s vnímáním dovedností respondenta. Položky 12, 13 mají spojitost s vnímáním přínosu členství ke kompetencím a praxi.

Pro výzkum se věkové rozpětí respondentů užilo z prozaického a záměrného důvodu.

Věkové rozmezí od 18 do 35 let koresponduje se záměrem oddělit generace bez povinné školní docházky před dějinně zlomovým rokem 1989. Věkové rozmezí od 36 do 55 let koresponduje se záměrem oddělit generace s povinnou školní docházkou probíhající i v letech před rokem 1989 a zkušeností s brannou výchovou. Věkové rozmezí nad 55 let koresponduje se záměrem oddělit generace se zkušeností z prezenční služby, z pracovního procesu či přípravy na budoucí povolání na jiných než základních školách.

Délka časového období je významná v souvislosti se zkušenostmi respondenta a nepřímo souvisí s věkem respondenta.

Definice tělesné zdatnosti bývá pro mnohé jasná, proto nebudeme blíže specifikovat.

Složitější situace nastává u znalostí a dovedností. Bližší specifikace a definování limitů co je a není znalost či dovednost jsou v případě tohoto výzkumu problematické. Značně široká paleta specifických a specializovaných zájmů od všeobecné tělovýchovy, přes další druhy sportů až po plně technické činnosti, které se v branných spolcích vyskytují jako hlavní či doplňková činnost nelze jednoznačně kategorizovat pro tento výzkum, a proto byl uveden pouze všeobecně charakterizující pokyn pro rozdělení znalostí a dovedností.

Otázky na pohlaví či další demografické dotazy pro výzkum nejsou podstatné a určující.

4.3 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor v praktické části této bakalářské práce byl vybrán záměrným výběrem.

V záměrném výběru se nejedná o výběr za pomoci náhody, volbu vzorku řeší výzkumník dle vlastních kritérií usuzování či dle posouzení osoby, která je cílem výzkumu. Známe tři způsoby tvorby záměrného vzorku:

- anketa – vzorkem se stávají respondenti vlastním rozhodnutím
- výběr „průměrných jednotek“ – výběr určitého předmětu zkoumání, který je pokládán za typický, tento postup je oproti jiným zmíněným postupům náročný na kvalifikovanost a znalost výzkumníka, i když na druhé straně se dá pokládat za postup s úsporou času, s úsporou nákladů a s nízkou náročností, což bývá však nevyváženo nižší věrohodností
- kvótní výběr – vyhovující z teoretického pohledu, spočívá v určení kontrolních znaků, jež určují směr výběru

Speciální postavení má tzv. panel, což je skupina představující vybrané osoby ve stejném složení, které jsou využívány pro různé výzkumy, nikoli jen pro jeden výzkum. (Chráška, 2016, s. 19)

My jsme zvolili u výzkumného vzorku kombinaci kvótního výběru a ankety. Kritéria byla nastavena při výběru respondentů následující:

- věk nad 18 let, toto kritérium vyplývá z faktu andragogického zaměření, a proto naším okruhem zájmu výzkumu jsou dospělé osoby
- členství v branném spolku, toto kritérium vyplývá ze zaměření našeho výzkumu
- členství v branném spolku, který má sídlo či působnost ve Zlínském kraji, toto kritérium vyplývá ze zaměření výzkumu i problematice tématu

Výzkumu se jako respondenti účastnili pouze členové starší 18 let věku různých spolků, které jsou pro účely tohoto výzkumu a obecně jsou pokládány za branné spolky, které působí v rámci či na území Zlínského kraje. Internetový odkaz virtuálního dotazníku byl rozesílán na kontaktní e-mailové adresy vedoucích činitelů branných spolků s působností ve Zlínském kraji, kteří byli požádáni o distribuci dále mezi svými členy staršími 18 let věku ze Zlínského kraje.

Oslovení, kteří se stali respondenty výzkumného vzorku, jsou představitelé ve vedoucích funkcích i řadoví členové branných spolků s různorodým zaměřením. Při výzkumu jsme se nezaměřili jen na jeden či několik branných spolků, ale oslovili širokou paletu z různých typů odbornosti, a to jak zaměřené na práci s mládeží, se zaměřením na fyzicky náročné

odbornosti, se zaměřením na kynologii či se zaměřením na technické odbornosti využívající nejmodernější technické vymoženosti.

Realita výzkumného prostředí je ovlivněna specifickou orientací na prostředí branných spolků, organizací zabývajících se specializovanou zájmovou činností.

4.4 Realizace výzkumu

Realizaci výzkumu předcházela příprava, pilotáž a předvýzkum.

Příprava spočívala ve studiu literatury, plánování výzkumu a jednání s možným okruhem respondentů o spolupráci a možnost přijetí role respondentů. Nutné bylo dosáhnout důvěry i odstranit bariéru obavy z nevhodné interpretace, která vycházela ze zkušenosti vedoucích činitelů i řadových členů branných spolků, a to v reakci na zneužití získaných informací některými žurnalisty pro skandalizaci a pro vlastní tendenční interpretaci.

Pilotáž

Pilotáž spočívala v navázání komunikace, seznámení se s prostředím a v osobním kontaktu. Součástí pilotáže byla, v rámci pozorování, přímá účast na aktivitách branných spolků a i účast v roli návštěvníka na několika akcích pořádaných brannými spolky pro veřejnost.

Pozorování aktivit branného spolku, nezávazné rozhovory s členy a vedoucími během aktivit a seznámení se s dokumentací, která souvisí s aktivitami spolku, jako jsou zápisy ze schůzek a porad vedení, stanovy spolku, výcvikový manuál a bezpečnostní pokyny, to byly další užité metody při pilotáži.

Předvýzkum

Realizaci dotazníkového šetření předcházelo předvýzkumné dotazníkové šetření v menší skupině respondentů. Skupina byla seznámena se záměrem předvýběru a ochotně spolupracovala, nejprve vyplněním vzorového dotazníku a poté formou volné debaty o problematice výzkumu, o zachování anonymity respondentů, o anonymitě získaných dat a o dotazníkovém šetření obecně.

Vzorový dotazník byl po prvním zkušebním dotazníkovém šetření upraven. Z původní nabídky možných odpovědí, ano/spíše ano/nevím/spíše ne/ne, byla vyřazena střední možnost odpovědi nevím. Tato možnost byla respondenty předvýzkumu ohodnocena jako úniková a podporující nerozhodnost. Při následném zkušebním dotazníkovém šetření

vyplývalo, ze zpětné vazby a názorových reakcí respondentů, zvolit variantu odpovědi pouze dichotomickou na možnosti ano – ne.

Výše v kapitole 4.2 Metoda sběru dat bylo již uvedeno, proč v rámci dotazníkového šetření bylo využito pouze formy virtuálního dotazníku, ač byla připravena i možnost ve fyzické formě. Odmítavé stanovisko drtivé většiny respondentů dotazníků ve fyzické formě bylo jasné i z postoje k této neekologické formě výzkumného nástroje.

Zajímavou zkušeností bylo pozorování části vzdělávací akce pořádaného branným spolkem, která je kurzem akreditovaným u MŠMT.

Po tomto předvýzkumu bylo rozhodnuto zrušit dotazníky ve fyzické formě, vypustit otevřené otázky, snížit počet položek v dotazníku a upraven byl grafický design virtuálních dotazníků, včetně změny přijatelnějšího typu fontu.

Realizace výzkumu

Realizace dotazníkového šetření probíhala v podobě rozeslání internetového odkazu na kontaktní e-mailové adresy a s následnou distribucí ke koncovým respondentům.

V průběhu již běžící realizace odpovědní části výzkumu vzniklo několik překážek.

Původně vybraná aplikace na sběr a vyhodnocení dat byla zjištěna nevhodnou a zavádějící, a proto musela být za provozu změněna za vhodnější typ aplikace.

Další překážkou se projevila jistá komunikační bariéra, a to ve smyslu, kdy skupina respondentů z jednoho branného spolku odmítla i přes předchozí dohodu odpovídat na položky dotazníku a sabotovat výzkum, protože byl odmítnut nestandartní typ kooperace a propagace s tímto konkrétním branným spolkem.

Respondenti odpovídali na dotazníky samostatně, bez dozoru a bez jakéhokoli ovlivňování ze strany výzkumníka. Pokládáme i za výhodu, že respondenti odpovídali v pocitu jistého komfortu, v čase a v místě, které si sami vybrali k odpovědím.

4.5 Zpracování analýzy dat

Původně zvolené řešení zpracování dat bylo pro již uvedené důvody změněno.

Při zpracování získaných dat z dotazníkového šetření nám budou nápomocny volně přístupné a bezplatné aplikace a programy, prostřednictvím těchto budeme vkládat získaná data do tabulek a jejich pomocí vytvářet grafy. Hypotézy budou ověřovány testováním

za pomoci testu nezávislosti chí-kvadrát. Testování statistických hypotéz provedeme za pomoci vlastních výpočtů, výpočetních vztahů a statistických tabulek. Uvedené vývody datového zpracování budou doplněny vlastním komentářem a interpretací.

.

5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Tato kapitola praktické části se zabývá výsledky provedeného výzkumu.

Výsledky, získané použitým výzkumným nástrojem, dotazníkem v jednotlivých podkapitolách analyzujeme, interpretujeme, shrneme a představíme doporučení pro praxi.

Součástí této kapitoly je i provádění testování hypotéz za pomoci statistických operací a vyvozený závěr k těmto z výsledných údajů.

Podporu vyjádření výsledků výzkumu využijeme více druhů pomocných nástrojů, a to doprovodné vysvětlující komentáře, formulace interpretace dat, grafy, statistické operace a tabulky, doplňující ověřování hypotéz použitím testu chí-kvadrát.

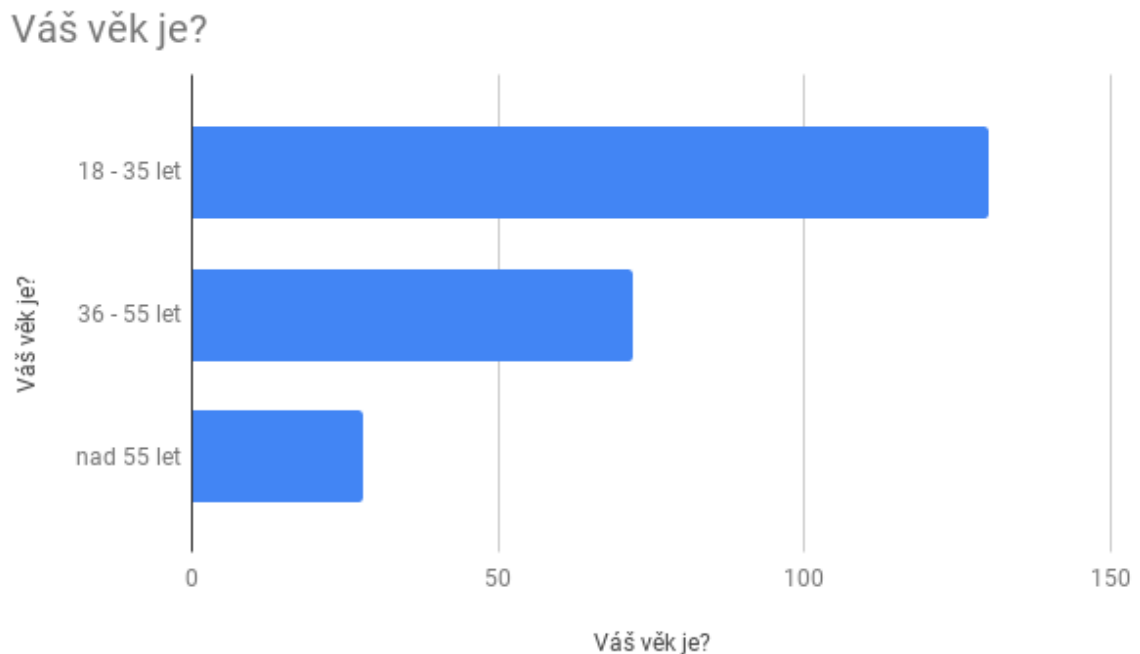
5.1 Analýza a interpretace dat

Analýzu dat z dotazníkového šetření budeme provádět, tak jak jsme v dotazníkovém šetření položkám určily jejich pořadí v dotazníku. Chceme zachovávat posloupnost položek pro snadnější orientaci a čitelnost. Analýzu dat každé položky převedeme pro srozumitelnost do grafické formy. V případě grafického znázornění jsme pro vyšší přehlednost analyzovaných dat zvolili typ pruhového grafu. Volili jsme jednotnost ve formě pruhového grafu, v této podobě jsou znázorněny všechny výstupy analýzy dat získané z výzkumu.

Pro analytické operace a převod do použitých grafů jsme využili veřejně dostupných možností virtuálního světa.

Interpretace dat je přístupná vždy pod konkrétním grafem. Vlastní komentář předestírá, jaká data vycházející z analýzy jsou znázorněna.

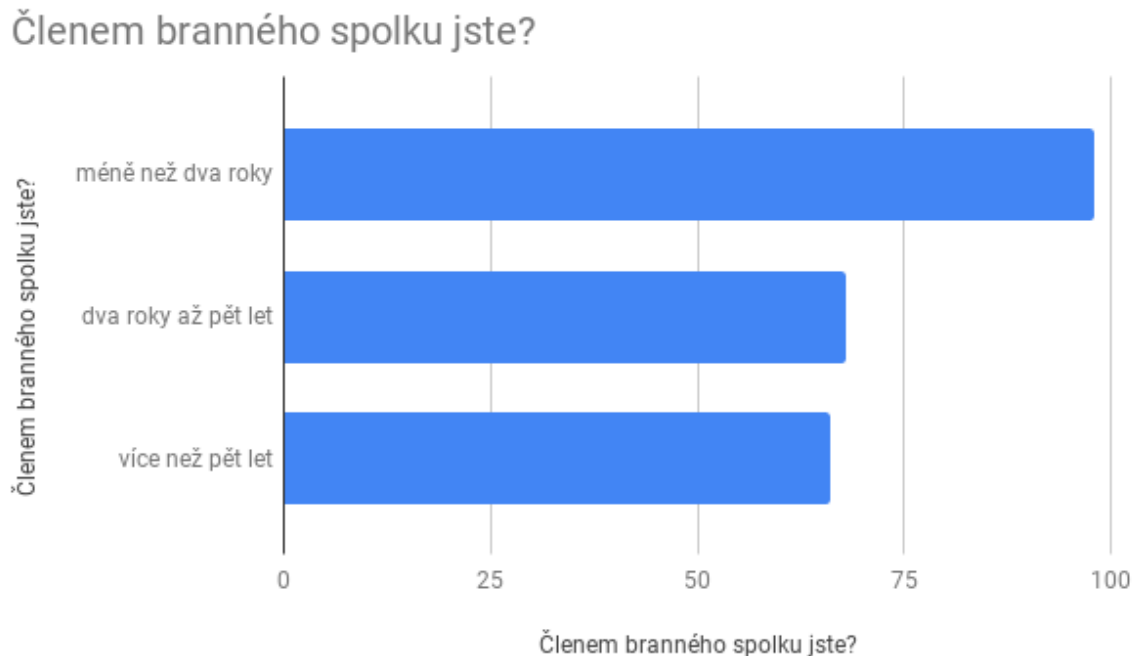
V dotazníkovém šetření odpovídalo na každou položku v dotazníku celkem 232 respondentů. Lze tudíž pro kontrolu využít aritmetický součet odpovědí a vyjde vždy počet odpovídajících respondentů.

Položka číslo 1: Váš věk je?*Graf číslo 1: Věkové rozložení výzkumného vzorku*

Na položku číslo 1: Váš věk je? Variantu odpovědi 18 – 35 let zvolilo 130 respondentů, variantu 36 – 55 let zvolilo 74 respondentů a variantu nad 55 let zvolilo 28 respondentů. Jak z grafu patrně 56 % respondentů bylo ve věku od 18 do 35 let, 31,9 % respondentů bylo ve věku od 36 do 55 let věku a 12,1 % respondentů ve věku nad 55 let. Z těchto údajů je zjevné, že převážná většina členů branných spolků, kteří se ujali role respondentů a byli ochotni odpovídat, náleží do produktivního věku. Lze usuzovat, že tato oblast zájmové činnosti je oblíbená u osob v produktivním věku, což zřejmě souvisí i s fyzickou náročností některých odborností v branných spolcích, jako je plavání, potápění, sportovní letectví, parašutismus, biatlon či další sporty.

Položka číslo 2: Členem branného spolku jste?

Graf číslo 2: Rozdělení výzkumného vzorku dle délky setrvávání

Na položku číslo 2: Členem branného spolku jste? Variantu odpovědi méně než dva roky zvolilo 98 respondentů, variantu dvaroky až pět let zvolilo 68 respondentů a variantu více než pět let zvolilo 66 respondentů. Graf číslo 2 ukazuje na procentuálním rozdělení, že 42,2 % respondentů jsou členy v branných spolcích méně než dvaroky, 29,3 % respondentů jsou členy v branných spolcích dvaroky až pět let a 28,4 % respondentů uvádějí dobu strávenou v branných spolcích více než pět let. Délka setrvávání v branném spolku přímo nekorresponduje s věkovým rozložením vzorku. Neplatí, že vyšší věková skupina je delší dobu ve spolku. Lze usuzovat, porovnáním s daty z předchozího grafu, že i někteří věkově mladší respondenti jsou delší dobu než dva roky členové branných spolků.

Položka číslo 3: Pozorujete, že Vaše tělesná zdatnost je vyšší než před vstupem do spolku?

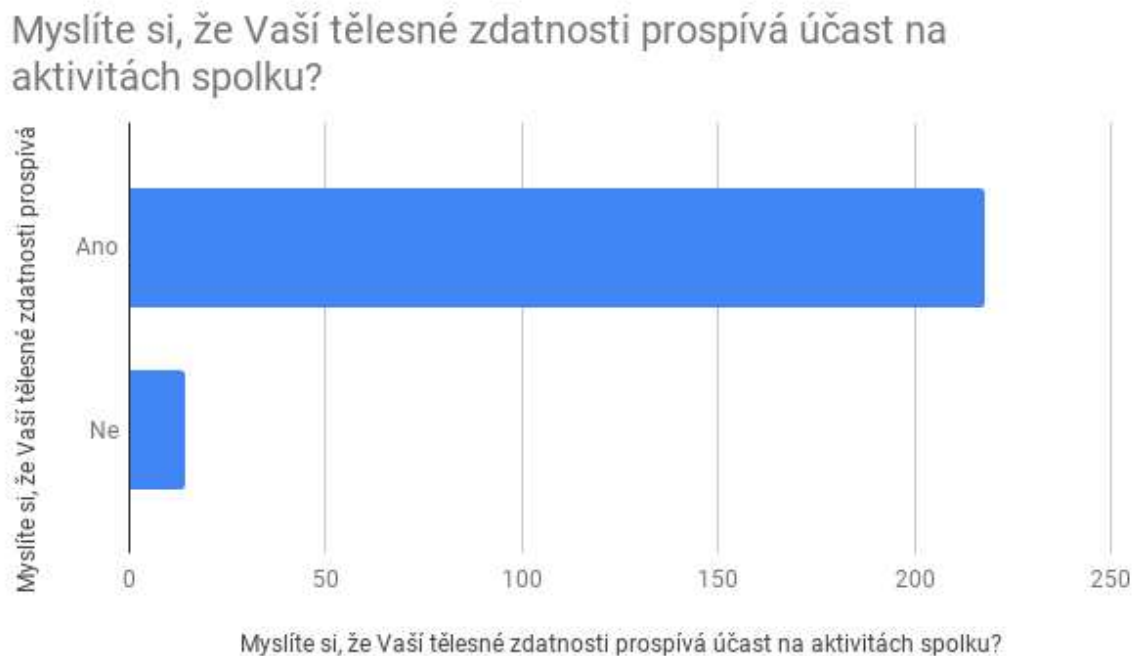
Graf číslo 3: Pozorování vlastní tělesné zdatnosti

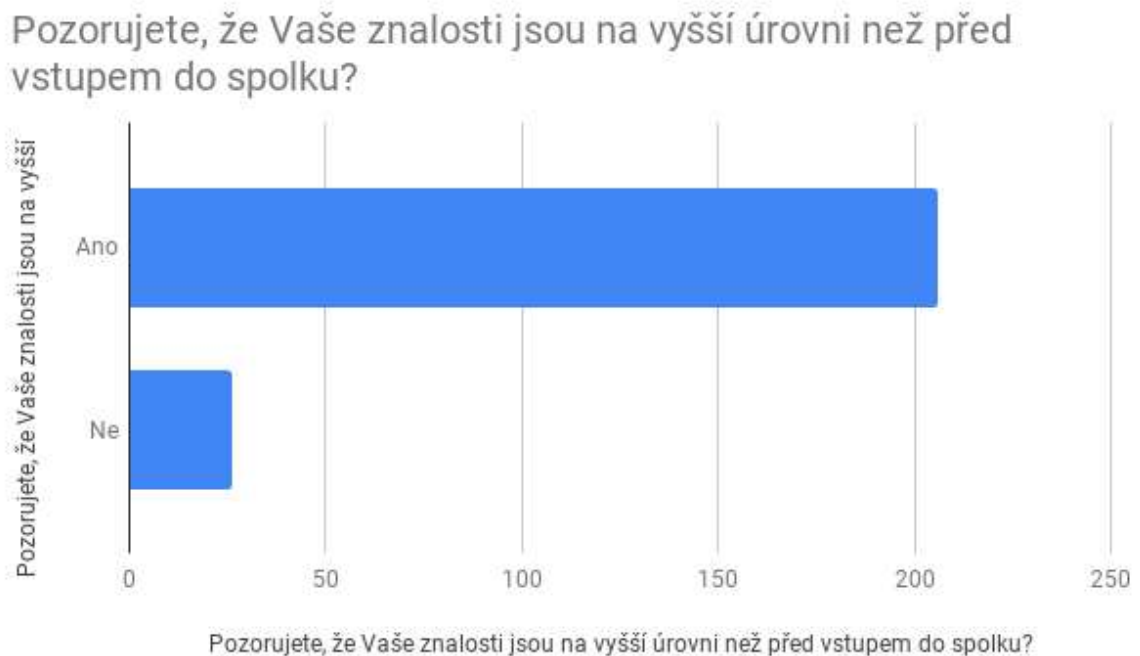
V položce číslo 3 odpovědělo Ano 204 respondentů a Ne 28 respondentů. Volba odpovědi Ano, 87,9 % respondentů, je v souladu s posláním některých typů branných spolků. Členové vstupují do spolku mnohdy právě za tímto účelem. Odpověď Ne zvolilo 12,1 % respondentů, ač se jedná o rozhodnou menšinu odpovědí, lze usuzovat, že jsou pravděpodobně respondenti z vyšší věkové skupiny či členové branného spolku se zaměřením na technické činnosti, kde pohybová aktivita není účelem spolku.

Položka číslo 4: Porovnáte – li svou zdatnost před a po vstupu do spolku?*Graf číslo 4: Porovnání tělesné zdatnosti*

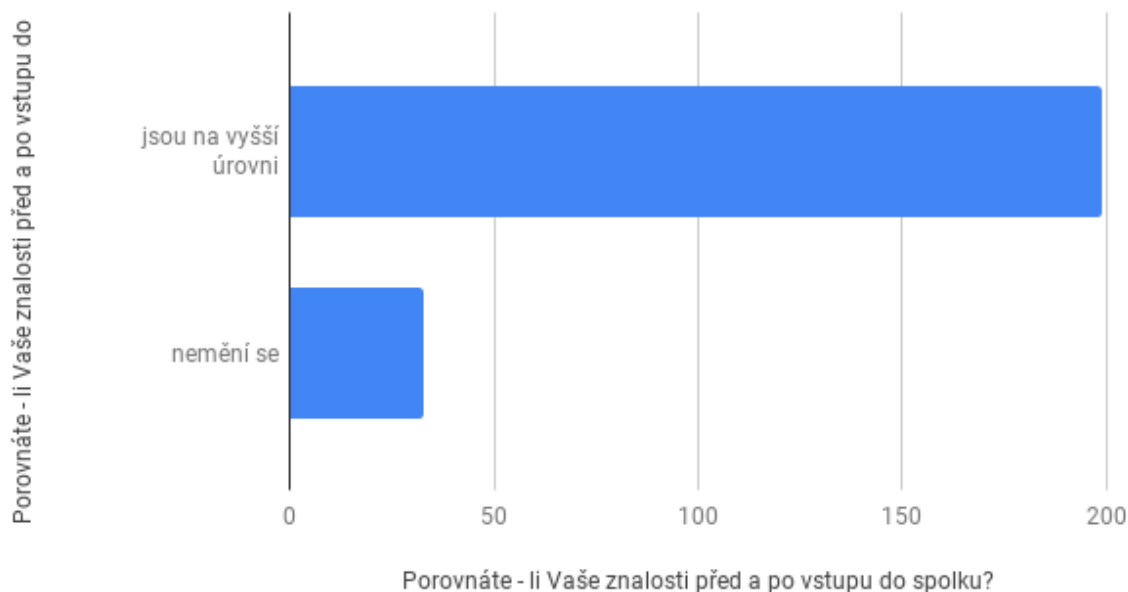
Položka číslo 4 má kontrolní funkci k položce předcházející. U položky číslo 4 zvolilo odpověď 'stoupá' 195 respondentů, odpověď 'beze změny' zvolilo 30 respondentů a odpověď 'klesá', zvolilo 7 respondentů. Na první pohled je zřejmé, že většina respondentů pocítuje stoupající tendenci své fyzické kondice. Určitá souvislost s posláním tohoto druhu zájmových organizací je očividná.

Položka číslo 5: Myslíte si, že Vaší tělesné zdatnosti prospívá účast na aktivitách spolku?*Graf číslo 5: Tělesná zdatnost a aktivity spolku*

Poměr 218 souhlasných odpovědí ku 14 nesouhlasným odpovědím. Vyjádříme-li toto procentuálně, jedná se o poměr 94% Ano ku 6% Ne. Jasná převaha odpovědí Ano nám signalizuje, že drtivá většina respondentů si myslí, že aktivity v branných spolcích prospívají jejich tělesné zdatnosti. Je zřejmé, že členové branných spolků se pohybovým aktivitám, sportu a jiné fyzicky náročné činnosti věnují cíleně. Je nejen jejich zájmovou činností, ale pravděpodobně i vychází z jejich přesvědčení a postoje k takové činnosti. Vcelku stálá převaha odpovědí respondentů v této části dotazníku, která dedikuje fyzickou kondici, vede k předpokladu dobré tělesné zdatnosti členů branných spolků.

Položka číslo 6: Pozorujete, že Vaše znalosti jsou na vyšší úrovni než před vstupem do spolku?*Graf číslo 6: Pozorování úrovně vlastních znalostí*

Shodnou odpověď Ano uvedlo 206 respondentů a odpověď Ne uvedlo 26 respondentů. Procentně lze vyjádřit, že 88,8 % odpovědělo souhlasně a zbývající část 11,2 % odpověděla nesouhlasně. Markantní je kladně vnímaná skutečnost o získávání znalostí během členství v branných spolcích. Získávání znalostí má v branných spolcích z pozice člena jasnou souhlasnou převahu vnímání vyšší úrovně, čímž se lze domnívat, že ve spolcích tohoto typu probíhá předávání znalostí v rámci nějakého druhu neformálního vzdělávání, proto zde je i předpoklad určité organizovanosti.

Položka číslo 7: Porovnáte – li Vaše znalosti před a po vstupu do spolku?*Graf číslo 7: Porovnání vlastních znalostí***Porovnáte - li Vaše znalosti před a po vstupu do spolku?**

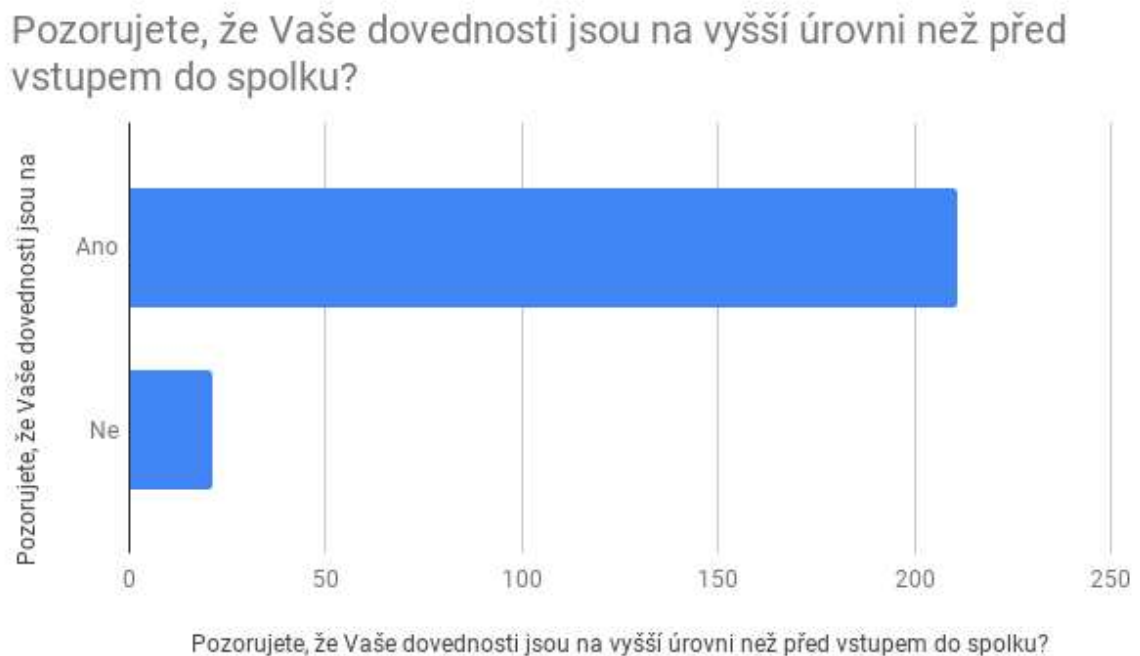
Porovnávání znalostí před a po vstupu do branného spolku vnímá rozhodná většina respondentů jako trend k vyšší úrovni, z tohoto důvodu udalo 199 odpověď „jsou na vyšší úrovni“. V rámci porovnávání znalostí odpověď „nemění se“ udalo 33 respondentů. Odpověď „jsou na nižší úrovni“ nikdo z respondentů neudal, a proto zde není viditelná. Srovnání 85,8 % odpovědí vnímajících zvyšování úrovně znalostí a 14,2 % odpovědí vnímajících stagnaci v této oblasti vede k úsudku snahy o dosažení znalostí a jejich získávání v rámci zájmové činnosti.

Položka číslo 8: Myslíte si, že pro Vaše znalosti v běžném životě je přínosná účast na aktivitách spolku?

Graf číslo 8: Znalosti a aktivity spolku

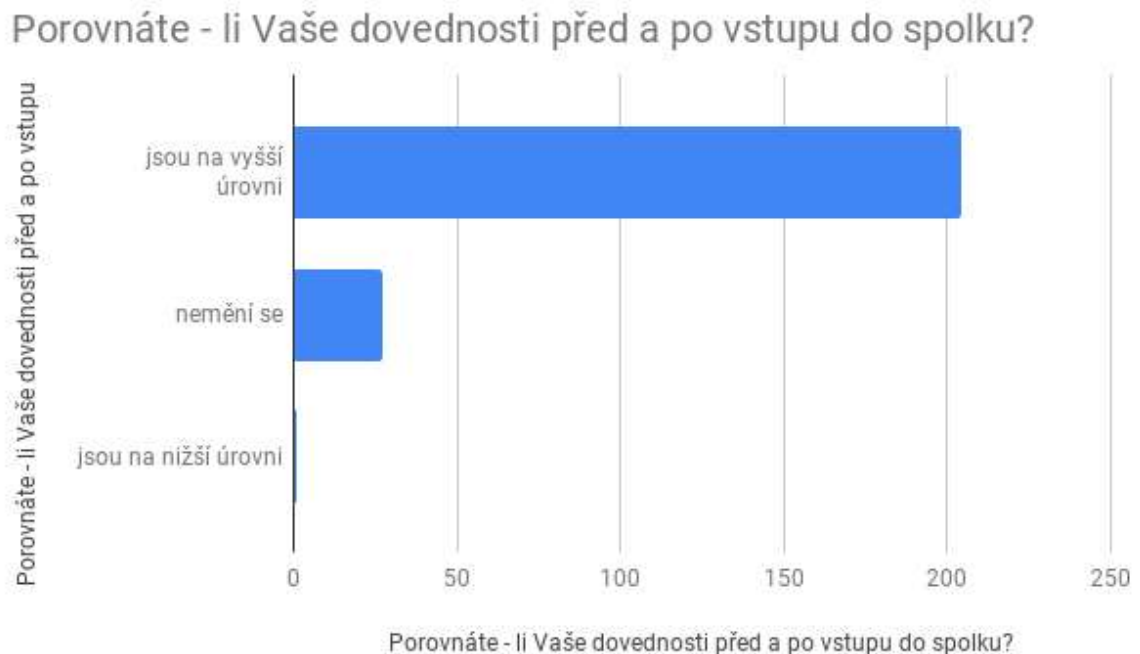
Marginální skupina respondentů, konkrétně 28, což je 12,1 %, si praktické využití nabytých znalostí během aktivit svého spolku nevnímá. Drtivá většina, 204 respondentů, což je 87,9 % vnímá praktického využití nabytých znalostí během aktivit za přínosné i pro běžný každodenní život členů branných spolků. Zkušenost se získáváním znalostí v nějaké určité organizované formě má zřejmě i přínos pro mimo zájmovou činnost.

Položka číslo 9: Pozorujete, že Vaše dovednosti jsou na vyšší úrovni než před vstupem do spolku?*Graf číslo 9: Pozorování vlastních dovedností*

Vnímání úrovně vlastních dovedností pozoruje 211 odpovídajících respondentů, tato významná většina má 90,9 %. Početně rozhodně nižší, 21 odpovědí získala možnost Ne při vnímání úrovně vlastních dovedností v branném spolku, což je 9,1 %. Lze vyvodit, že respondenti, již jako členové branných spolků, vnímají vyšší úroveň svých dovedností oproti době, kdy nebyli členové spolku.

Položka číslo 10: Porovnáte – li Vaše dovednosti před a po vstupu do spolku?

Graf číslo 10: Porovnávání vlastních dovedností

V případě porovnávání dovedností vnímá vyšší úroveň 204 respondentů, dle 27 respondentů se jejich dovednosti zůstávají na neměnné úrovni a 1 respondent vnímá snížení úrovně dovedností. Procentně je zde viditelná převaha vnímání respondenty vyšší úrovně dovedností (87,9 %), přesto vnímá menšina 11,6 % stagnaci a 0,4 % vnímá nižší úroveň svých dovedností, než v době, kdy nebyli členové spolku.

Položka číslo 11: myslíte si, že pro Vaše dovednosti v běžném životě je přínosná účast na aktivitách spolku?

Graf číslo 11: Dovednosti a aktivity spolku

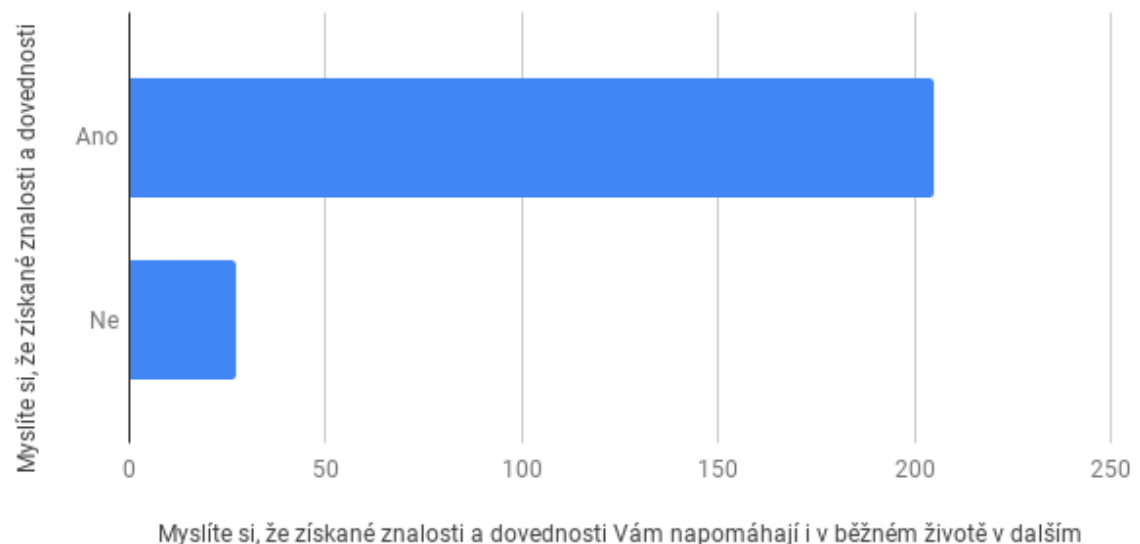

Majorita 207 respondentů odpověděla, že na aktivitách branného spolku vnímá přínos pro běžný život a minorita 25 respondentů odpověděla, že aktivity branného spolku tak nevnímá. Lze vyvodit z tohoto poměru odpovědí kladných a záporných 89,2 % : 10,8 %, že zmíněná majorita vnímá přínos účasti na aktivitách branných spolků, přesto jistá minorita toto vnímání přínosu nevnímá.

Položka číslo 12: Myslíte si, že získané znalosti a dovednosti Vám napomáhají i v běžném životě v dalším vzdělávání, například v zaměstnání?

Graf číslo 12: Pomoc v dalším vzdělávání

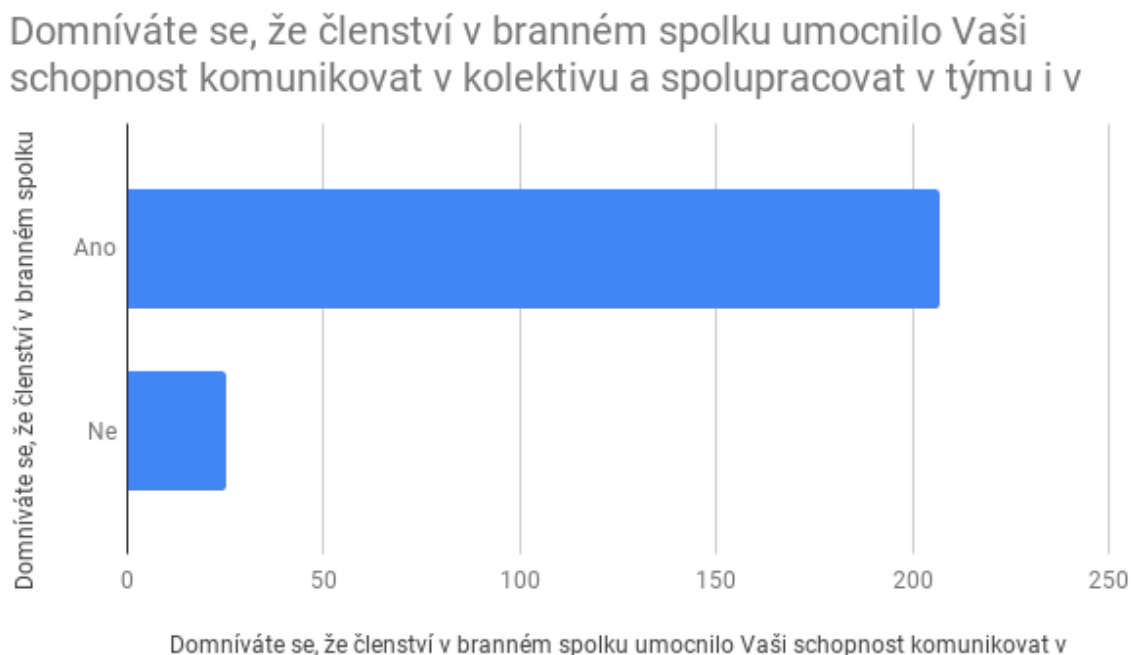
Myslíte si, že získané znalosti a dovednosti Vám napomáhají i v běžném životě v dalším vzdělávání, například v zaměstnání?

Převážná většina respondentů si myslí, že znalosti a dovednosti získané v branných spolcích napomáhají i v běžném životě v dalším vzdělávání. Návyk vstřebávat nové znalosti a nabývat nové dovednosti při aktivitách branných spolků je pro další vzdělávání něco co tělo, mozek i osobnost jedince učí se učit. Praktická využitelnost získaných znalostí a dovedností v běžném životě v dalším vzdělávání vnímaná 205 respondenty, což tvoří 88,4 % většinu odpovídajících, již vypovídá o jistém stupni napomáhání, avšak stále zde existuje 27 respondentů, což tvoří 11,6 % menšina, která tuto výhodu nevnímá.

Položka číslo 13: Domníváte se, že členství v branném spolku umocnilo Vaši schopnost komunikovat v kolektivu a spolupracovat v týmu i v běžném životě, ať již v soukromém, profesním či veřejném?

Graf číslo 13: Umocnění kompetencí

Komunikace, kooperace a koordinace jsou pro fungování kolektivu i v kolektivu, potažmo týmu i v týmu, důležité a určující. Nácvik těchto nutností koexistence rozvíjených při aktivitách branných spolků vede k úspěšnému zvládnání i v běžném životě. Každému z nás tyto kompetence dávají možnost účinně prosazovat sebe sama, účelně využívat výhody společnosti a usměrňovat potřeby jedince a požadavky celku. Stejně to vnímá 207 odpovídajících respondentů oproti 25 odpovídajícím respondentům, kteří toto umocnění značné a rozhodné většiny nevnímají. Kontrast 89,2 % kladně volících účastníků výzkumu vůči 10,8 % záporně volících účastníků výzkumu je dle předloženého grafu odpovědí na tuto položku více než zřejmý.

VO1: Jaký přínos členství pro tělesnou zdatnost vnímají členové branných spolků?

Dílčí výzkumná otázka VO1 byla v dotazníku zastoupena položkami číslo 3, 4, 5. Podíváme-li se na grafické znázornění odpovědí respondentů v těchto položkách, vyplývá z nich jasně, že členové branných spolků vnímají tělesnou zdatnost intenzivně a nadmíru kladně.

VO2: Jaký přínos členství pro míru znalostí vnímají členové branných spolků?

Dílčí výzkumná otázka VO2 byla v dotazníku zastoupena položkami číslo 6, 7, 8.

Grafické znázornění, které se pojí k těmto položkám, jasně vypovídá o vnímání zvyšování úrovně znalostí z pohledu členů branných spolků.

VO3: Jaký přínos členství pro míru dovedností vnímají členové branných spolků?

Dílčí výzkumná otázka VO3 byla v dotazníku zastoupena položkami číslo 9, 10, 11.

Dostupné grafické vyjádření, které z výše uvedených položek vyplynulo, nám dává zřetelnou odezvu. Členové branných spolků vnímají v převážné většině pozitivní tendence úrovně dovedností.

5.2 Testování hypotéz

Statistické hypotézy

Věcné hypotézy námi formulované musíme nyní pro účely metod testování převést na statistické hypotézy. Ve statistických hypotézách operacionalizujeme proměnné. Operacionalizací vytvoříme podmínky pro měřitelnost proměnných. Formulací nulové hypotézy vzniká protivrzení pro ověření statistické hypotézy. Nulovou hypotézou rozumíme předpoklad tvrdící, že neexistuje vztah mezi proměnnými, které jsou předmětem výzkumu. V případě, že dojde k eventualitě, ve které odmítnout nulovou hypotézu bude možné, tak přijímáme alternativní hypotézu. (Chrásková, 2016, s. 62)

H₁: Předpokládáme, že existuje souvislost mezi členstvím v branném spolku v současnosti oproti nečlenství v minulosti a vnímáním vyšší míry tělesné zdatnosti.

H₀: Neexistuje statisticky významný rozdíl mezi dobou členství v branném spolku a vnímání míry tělesné zdatnosti v četnosti odpovědí respondentů.

H_A: Existuje statisticky významný rozdíl mezi členstvím v branném spolku a vnímání míry tělesné zdatnosti v četnosti odpovědí respondentů.

H₂: Předpokládáme, že existuje souvislost mezi členstvím v branném spolku v současnosti oproti nečlenství v minulosti a vnímáním vyšší míry znalostí.

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl mezi dobou členství v branném spolku a vnímání míry znalostí v četnosti odpovědí respondentů.

H_A : Existuje statisticky významný rozdíl mezi dobou členství v branném spolku a vnímání míry znalostí v četnosti odpovědí respondentů.

H_3 : Předpokládáme, že existuje souvislost mezi členstvím v branném spolku v současnosti oproti nečlenství v minulosti a vnímáním vyšší míry dovedností.

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl mezi dobou členství v branném spolku a vnímání míry dovedností v četnosti odpovědí respondentů.

H_A : Existuje statisticky významný rozdíl mezi dobou členství a vnímání míry dovedností v četnosti odpovědí respondentů.

Testování hypotéz

Statistické testování významnosti nám pomáhají verifikovat hypotézy. Výsledkem testování je závěr, který prokáže existenci statisticky významného vztahu mezi proměnnými. Jistota však není nikdy úplná, stále zde je očekávané nebezpečí neodůvodněného odmítnutí nulové hypotézy a neodůvodněné přijetí alternativní hypotézy. Pro možnost tohoto stavu volíme hladinu významnosti, kterou předem určíme ještě vyhovující možné nebezpečí nesprávného rozhodnutí. Při výzkumu se lze udělat chybu α či β . Jedná se o chybu prvního druhu značenou α , která tkví v odmítnutí nulové hypotézy, i když správná. Chyba druhého druhu značená β je opakem první, přijmeme nulovou hypotézu, i když není správná. Chyby tohoto druhu jsou zapříčiněny nevhodnou volbou hladiny významnosti. Snížení pravděpodobnosti obou chyb zároveň lze větším rozsahem výběru. (Chráska, 2016, s. 63)

Testování hypotéz budeme provádět s použitím neparametrického testu nezávislosti χ^2 – kvadrát pro čtyřpolní tabulku. Volba tohoto typu testu pro náš výzkum byla stanovena na základě závislosti proměnných a nominální znaky výstupních dat. Testu nezávislosti χ^2 – kvadrát pro čtyřpolní tabulku můžeme užít za podmínek, kdy chceme rozhodnout existenci souvislosti či závislosti mezi proměnnými zaznamenanými nominálním či ordinálním měřením, což je případ zpracování dat u dotazníkového šetření. (Chráska, 2016, s. 69)

Čtyřpolní tabulky námi vytvořené budou mít dva řádky, kde budeme uvádět dvě alternativy odpovědí získaných výzkumem, konkrétně se jedná o Ano/ Ne a dva sloupce, kde budeme uvádět dvě alternativní kvality, a to členství méně než dva roky a členství více než dva roky. V alternativě více než dva roky jsme sloučili původní dvě varianty odpovědí dva roky až pět let a více než pět let. Redukce počtu polí byla provedena s ohledem na splnění podmínek oprávněnosti využití pro ověřování testu chí-kvadrát.

Realizace testu nezávislosti chí – kvadrát pro čtyřpolní tabulku

Test dat získaných naším výzkumem započneme výpočtem testového kritéria vyvozeným ze vztahu

$$\chi^2 = \sum \frac{(P-O)^2}{O}$$

výpočet proběhne jako suma hodnot zjištěných ze čtyřpolní tabulky, kde χ^2 je testové kritérium, P jsou skutečně zjištěné četnosti, pozorovaná četnost a O jsou četnosti vycházející z nulové hypotézy, očekávaná četnost.

Pokračujeme určením počtu stupňů volnosti, a to za pomoci výpočtu ze vztahu

$$f = (r - 1) \cdot (s - 1)$$

při výpočtu vycházíme z toho, že r je počet řádků a s je počet sloupců v kontingenční tabulce. Vycházíme - li ze čtyřpolní tabulky o dvou řádcích a dvou sloupcích, tak $f = (1 - 1) \cdot (2 - 1)$, z čehož vychází, že $f = 1$.

Pravděpodobnost nesprávného odmítnutí nulové hypotézy nazýváme hladinou významnosti a nejčastěji se udává v hladině významnosti 0,05 (5%) či 0,01 (1%). (Chráška, 2016, s. 65,66)

Kritickou hodnotu testového kritéria, při znalosti zvolené hladiny významnosti a počtu stupně volnosti, zjistíme ve statistických tabulkách. Srovnání námi vypočítané hodnoty testového kritéria a zjištěné kritické hodnoty testového kritéria ve statistických tabulkách nám umožní rozhodnout přijetí či odmítnutí nulové hypotézy.

Dalšími statistickými operacemi můžeme posoudit stupeň závislosti mezi jevy v tabulce. Zde lze zmínit koeficienty kontingence, f_i -koeficient a Yulův koeficient asociace. Koeficienty kontingence jsou určeny obecně pro kontingenční tabulky, a však f_i -koeficient a Yulův koeficient asociace jsou přímo určené pro vyjádření stupně těsnosti vztahu mezi jevy ve čtyřpolní tabulce. Hodnoty f_i -koeficientu se mohou pohybovat v rozmezí

od -1 do +1, a to s platností, že vyšší absolutní hodnota značí vyšší stupeň závislosti mezi znaky. Spolehlivost r_{Φ} -koeficientu není patřičná, pokud existuje možnost krajní závislosti.

r_{Φ} -koeficient nám vyjadřuje stupeň závislosti mezi alternativními znaky ve čtyřpolní tabulce, a to za pomoci vzorce, s dosazením písmen ze vztahu výpočtu testového kritéria

$$r_{\Phi} = \frac{ad-bc}{\sqrt{(a+b)*(c+d)*(a+c)*(b+d)}}$$

Lze užít i obměněný zjednodušený vzorec při vypočítaném testovém kritériu

$$r_{\Phi} = \sqrt{\frac{\chi^2}{n}}$$

Pro představu užijeme do vzorce zjištěné hodnoty z níže uvedených námi zpracovaných čtyřpolních tabulek, jelikož již známe testové kritérium z našich výpočtů, budeme užívat zjednodušenou formu vzorce

$$r_{\Phi} = \sqrt{\frac{\chi^2}{n}} = \sqrt{\frac{0,229}{232}} = 0,0314$$

Výsledná hodnota $r_{\Phi}=0,0314$ značí, že stupeň závislosti je nízký, pokud zadáme data z tabulky číslo 1.

$$r_{\Phi} = \sqrt{\frac{\chi^2}{n}} = \sqrt{\frac{0,725}{232}} = 0,0559$$

Výsledná hodnota $r_{\Phi}=0,0559$ značí, že stupeň závislosti je nízký, pokud zadáme data z tabulky číslo 3.

$$r_{\Phi} = \sqrt{\frac{\chi^2}{n}} = \sqrt{\frac{0,973}{232}} = 0,0647$$

Výsledná hodnota $r_{\Phi}=0,0647$ značí, že stupeň závislosti je nízký, pokud zadáme data z tabulky číslo 5.

Použit můžeme k zvážení stupně závislosti mezi jevy ve čtyřpolní tabulce i Yulův koeficient asociace Q , výpočet dle vzorce, kde dosazená písmena mají opět známý význam ze vztahu výpočtu testového kritéria a dat zadané ve čtyřpolní tabulce

$$Q = \frac{ad-bc}{ad+bc}$$

Opět pro názornost a představu aplikujeme do vzorce hodnoty získané z našeho zpracování dat výzkumu.

Zadání dat z tabulky číslo 1

$$Q = \frac{ad-bc}{ad+bc} = \frac{85 \cdot 15 - 119 \cdot 13}{85 \cdot 15 + 119 \cdot 13} = \frac{-272}{2822} = -0,096$$

Zjištěná hodnota $Q = -0,096$ vypovídá, že se jedná o nízkou negativní závislost.

Zadání dat z tabulky číslo 3

$$Q = \frac{ad-bc}{ad+bc} = \frac{85 \cdot 13 - 121 \cdot 13}{85 \cdot 13 + 121 \cdot 13} = \frac{-468}{2678} = -0,175$$

Zjištěná hodnota $Q = -0,175$ vypovídá, že se jedná o nízkou negativní závislost.

Zadání dat z tabulky číslo 5

$$Q = \frac{ad-bc}{ad+bc} = \frac{87 \cdot 10 - 124 \cdot 11}{87 \cdot 10 + 124 \cdot 11} = \frac{-494}{2434} = -0,203$$

Zjištěná hodnota $Q = -0,203$ vypovídá, že se jedná o nízkou negativní závislost.

Yulův koeficient asociace Q má hodnoty v rozsahu od 0 do ± 1 , avšak vyjadřuje pouze jednostrannou závislost mezi jevy. (Chráška, 2016, s. 80 – 83)

Data zjištěná dotazníkovým šetřením jsme převedli do níže uvedených čtyřpolních tabulek.

Pozorovaná četnost jsou čísla bez závorek. Očekávaná četnost jsou čísla v závorkách.

Tabulka číslo 1: Čtyřpolní tabulka k H1

zdatnost	méně než dva roky	více než dva roky	Σ
ano	85 (86,17)	119 (117,83)	204
ne	13 (11,83)	15 (16,17)	28
Σ	98	134	232

Tabulka číslo 2: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku k H1

P	O	P - O	(P - O) ²	(P - O) ² /O
85	86,17	-1,17	1,369	0,016
119	117,83	1,17	1,369	0,012
13	11,83	1,17	1,369	0,116
15	16,17	-1,17	1,369	0,085
Σ 232	Σ 232,00			Σ 0,229

Hodnota testového kritéria byla vypočtena $x^2 = 0,229$.

Hladinu významnosti volíme **0,05**.

Dle statistických tabulek je kritická hodnota testového kritéria pro **1** stupeň volnosti a pro zvolenou hladinu významnosti **0,05** je $\chi_{(1-\alpha); df} = 3,841$.

U čtyřpolní tabulky lze využít i snadnější vztah

$$\chi^2 = n \frac{(ad-bc)^2}{(a+b)*(a+c)*(b+d)*(c+d)} = 232 * \frac{(85*15-119*13)^2}{(85+119)*(85+13)*(119+15)*(13+15)} = 0,229$$

Hodnota námi vypočteného testového kritéria $x^2 = 0,229$

je nižší než zjištěná kritická hodnota testového kritéria dle statistických tabulek

$\chi_{(1-\alpha); df} = 3,841$,

a proto **přijímáme nulovou hypotézu H_0** a odmítáme alternativní hypotézu.

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl mezi dobou členství v branném spolku a vnímání míry tělesné zdatnosti v četnosti odpovědí respondentů.

Tabulka číslo 3: Čtyřpolní tabulka k H_2

znalost	méně než dva roky	více než dva roky	Σ
ano	85 (87,02)	121 (118,98)	206
ne	13 (10,98)	13 (15,02)	26
Σ	98	134	232

Tabulka číslo 4: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku k H_2

P	O	P - O	(P - O) ²	(P - O) ² /O
85	87,02	-2,02	4,08	0,047
121	118,98	2,02	4,08	0,034
13	10,98	2,02	4,08	0,372
13	15,02	2,02	4,08	0,272
Σ 232	Σ 232,00			Σ 0,725

Hodnota testového kritéria byla vypočtena $x^2 = 0,725$.

Hladinu významnosti volíme **0,05**.

Dle statistických tabulek je kritická hodnota testového kritéria pro **1** stupeň volnosti a pro zvolenou hladinu významnosti **0,05** je $\chi_{(1-\alpha); df} = 3,841$.

U čtyřpolní tabulky lze využít i snadnější vztah

$$\chi^2 = n \frac{(ad-bc)^2}{(a+b)(a+c)(b+d)(c+d)} = 232 * \frac{(85*13-121*13)^2}{(85+121)(85+c)(b+d)(c+d)} = 0,723, \text{ nepatrný rozdíl vlivem}$$

zaokrouhlování na dvě desetinná místa u ručního výpočtu v tabulce.

Hodnota námi vypočteného testového kritéria $x^2 = 0,725$ je nižší než zjištěná kritická hodnota testového kritéria dle statistických tabulek $\chi_{(1-\alpha); df} = 3,841$, a proto **přijímáme nulovou hypotézu H_0** a odmítáme alternativní hypotézu.

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl mezi dobou členství v branném spolku a vnímání míry znalostí v četnosti odpovědí respondentů.

Tabulka číslo 5: Čtyřpolní tabulka k H_3

dovednosti	méně než dva roky	více než dva roky	Σ
ano	87 (89,13)	124 (61,84)	211
ne	11 (8,87)	10 (6,16)	21
Σ	98	68	232

Tabulka čílo 6: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku k H_3

P	O	P - O	(P - O) ²	(P - O) ² /O
87	89,13	-2,13	4,537	0,051
124	121,87	2,13	4,537	0,037
11	8,87	2,13	4,537	0,511
10	12,13	-2,13	4,537	0,374
Σ 232	Σ 232,00			Σ 0,973

Hodnota testového kritéria byla vypočtena $\chi^2 = 0,973$.

Hladinu významnosti volíme **0,05**.

Dle statistických tabulek je kritická hodnota testového kritéria pro **1** stupeň volnosti a pro zvolenou hladinu významnosti 0,05 je $\chi_{(1-\alpha); df} = 3,841$.

U čtyřpolní tabulky lze využít i snadnější vztah

$$\chi^2 = n \frac{(ad-bc)^2}{(a+b)(a+c)(b+d)(c+d)} = 232 * \frac{(87*10-124*11)^2}{(87+124)*(87+11)*(124+10)*(11+10)} = 0,973.$$

Hodnota námi vypočteného testového kritéria $\chi^2 = 0,973$

je nižší než zjištěná kritická hodnota testového kritéria dle statistických tabulek

$\chi_{(1-\alpha); df} = 3,841$,

a proto **přijímáme nulovou hypotézu H_0** a odmítáme alternativní hypotézu.

H_0 : Neexistuje statisticky významný rozdíl mezi dobou členství v branném spolku a vnímání míry dovedností v četnosti odpovědí respondentů.

5.3 Shrnutí výzkumu

Cílem našeho výzkumu bylo zjistit, jak, působí členství v branných spolcích na tělesnou zdatnost, znalosti a dovednosti jejich členů, a to přímo z pohledu členů branných spolků, kteří srovnáním zdatnosti, znalostí a dovedností před a po vstupu do branného spolku pokládají členství za významné a přínosné. Jednalo se o jejich vnímání, tak jak jednotlivý odpovídající lidé ze svého pohledu vnímali, zda se u nich projevil posun či nikoli.

Působení členství jsme přenesli na přínos a význam ve třech základních oblastech, a to tělesné zdatnosti, znalostí a dovedností, kde jsme předpokládali, že respondenti budou mít možnost vnímat změny i s časovým odstupem.

Praktická část této bakalářské práce se zabývala kvantitativním výzkumem. Data byla získávána za pomoci dotazníkového šetření. Výzkumný vzorek byl záměrný. Data vytěžená z dotazníků byla převedena do názorné podoby prostřednictvím pruhových grafů a doplněna interpretací těchto dat.

Kritérium věku nad 18 let, bylo zvoleno pro splnění andragogického rozměru výzkumu. Kritérium členství v branných spolcích, bylo zvoleno pro splnění záměru výzkumu. Kritérium členství v branných spolcích působících na území Zlínského kraje, bylo zvoleno

pro splnění územního vymezení výzkumu. Dotazníkového šetření se účastnilo, v roli respondentů, celkem 232 osob. Toto množství odpovídajících členů branných spolků splnilo požadovaná kritéria, bylo ochotno odpovědět a věnovalo svůj volný čas na odpovědi položek v dotazníku. Z tohoto počtu dotazovaných udalo svůj věk v rozmezí od 18 do 35 let 56 %, v rozmezí od 36 do 55 let 31,9 % a s hranicí od 55 let 12,1 %. Zohledníme-li toto hledisko, vyčnívá nám z tohoto šetření nadpoloviční četnost respondentů od 18 do 35 let věku. Lze usuzovat, že se buď jedná o zájmovou činnost preferovanou v tomto věkovém segmentu anebo vyšší ochotu a otevřenost odpovídat na probíhané dotazníkové šetření.

Analýza dat získaných dotazníkovým šetřením a jejich převedení do názorné podoby zobrazením v pruhovém grafu nám zcela jasně a s rozhodnou převahou ukázala, že členové branných spolků vnímají přínos a význam členství v branných spolcích pro svou tělesnou zdatnost, úroveň znalostí a dovedností. Agilně preferovaná pozitivní reakce percepce problematiky respondenty.

Verifikace hypotéz byly provedeny za podpory tabulek, které předkládaly získaná data do přehledné formy umožňující výpočty statistických operací, a to na základě metod a vztahů vyplývajících z testování zvoleným testem nezávislosti chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku. Námi provedené analýzy dat a výpočty testování hypotéz ukázaly zjištění, které mají za výsledek **přijmutí nulových hypotéz.**

5.4 Doporučení pro praxi

Doporučení pro praxi vychází z výsledků námi uskutečněného výzkumu. Respondenti, kteří se účastnili dotazníkového šetření, vnímají členství v branných spolcích pozitivně a přínosně pro jejich tělesnou zdatnost, znalosti a dovednosti. Toto bylo znázorněno prostřednictvím jejich jasně převažujících kladných odpovědí, jak je srozumitelně viditelné na výsledcích námi přetransformovaných do grafů, dle kterých vnímají význam a přínos.

Doporučení navázat experimentem, který v rámci výzkumu zmapuje proces zájmového vzdělávání v branných spolcích, kvalitativním typem výzkumu, který zvolí jiný pohled na věc či kvalitativním typem výzkumu pro zohlednění i jiných aspektů, například motivace účastenství ve spolcích tohoto typu, postoje a jejich změnu či stabilitu v průběhu členství.

6 DISKUZE

Bakalářská práce se zabývá brannými spolky a jejich místem ve vzdělávání ve Zlínském kraji. Místem ve vzdělávání je míněno jakou pozici a funkci má ve vzdělávání. Branné spolky jako typ zájmových organizací mají v rámci svého účelu a fungování nastaveno převážně zájmové vzdělávání. Zájmová činnost se váže na volný čas. Podíváme-li se, jaké funkce pro volný čas předjímá Šerák (2009, s. 29,30) zjistíme, že zájmová činnost branných spolků má v rámci jeho škály rozdělení funkcí ve své náplni všechny, záleží jen na typu spolku a jeho zaměření. Konkrétně jde o obsah funkcí:

- funkce rekreační, která jako náplň má rekreaci, relaxaci a regeneraci
- funkce kompenzační, která jako náplň má kompenzaci negativ, únik a zábavu
- funkce edukační, která jako náplň má občanské, zájmové a další vzdělávání
- funkce kontemplační, která jako náplň má meditační a věnování času sám sobě
- funkce komunikační, která jako náplň má sociální interakci a sociální kontakt
- funkce participační, která jako náplň má sociální participaci, angažovanost a iniciativu
- funkce integrační, která jako náplň má začlenění do kolektivu a společného prožívání
- funkce enkulturační, která jako náplň má kulturní život, socializaci a interiorizaci

Šerák (2009, s. 37) uvádí také, jaké faktory ovlivňují, jak budeme trávit volný čas. Problematika je rozdělena do několika skupin faktorů. Faktory demografické mohou kupříkladu zahrnovat nejen bydliště, ale i dostupnost tohoto bydliště. Stejně tak faktory politické v případě totalitního režimu mohou silně ovlivňovat trávení volného času. Specifikem je i pohled z pozice jednotlivce, neboť pokud chybí vůle a převládá negativní orientace jedince k smysluplnému trávení volného času, jež se zakládá například na rodinné tradici, sociálním zázemí, kulturních zvyklostech či deformaci hodnot, nelze svobodně, volitelně a vhodně trávit svůj volný čas.

Šerák (2009, s. 52) uvádí desatero pojmů tohoto druhu vzdělávání dospělých, jestliže porovnáme tyto pojmy, v našem případě se vzděláváním v branných spolcích, hypoteticky můžeme aplikovat na tyto spolky.

Prvním pojmem je zájem, který je základním atributem proč vůbec vstupovat jako člen do branného spolku a účastnit se činnosti.

Druhým pojmem je volný čas, který pokud chybí, tak padá i možnost vůbec vzdělávání v rámci zájmové činnosti absolvovat.

Třetím pojmem je dobrovolnost, protože pokud tento výchozí rys zájmového vzdělávání je nahrazen povinností či vynucením, bez rozdílu důvodu a prostředků užitých, není uspokojení potřeb vyššího řádu účastníka uplatněno.

Čtvrtým pojmem je svoboda výběru, obdobně jako předchozí dobrovolnost má i tento pojem demokratický smysl volby, což právě u branných spolků má své opodstatnění.

Pátým pojmem je místní příslušnost, která může souviset i s dostupností zájmového vzdělávání, předpokládat lze, že ve městě bude více příležitostí.

Šestým pojmem je uspokojení potřeb, které vychází z potřeb jednotlivce vyššího řádu, jako jsou seberealizace a sebeaktualizace.

Sedmým pojmem je pestrost obsahu, která je důležitým rysem, jelikož originalita a kreativita napomáhá atraktivitě i udržení zájmu.

Osmým pojmem je neutilitárnost, která značí, že nelze očekávat profit a materiální zisk.

Devátým pojmem je otevřenost, která možností pro každého a souvisí s důvěrou, sdílením a vztahy ve společnosti obecně.

Desátým pojmem je aktivita, která má kontext s iniciativou, agilností a angažovaností

Šerák (2009, s. 53, 54) uvádí základní rysy profilu zájmového vzdělávání dospělých, přičemž vychází právě z desatera, které uvádíme výše a s použitím rozdělení typů výchovy a vzdělávání, jak dále uvádí Šerák (2009, s. 138-182) lze tato teoretická východiska přijímat jako platné tvrzení, což můžeme provést jednoduchou komparací zájmového vzdělávání v branných spolcích a s případnou konkretizací lokace přímo na Zlínský kraj.

Pestrost obsahu je právě v případě branných spolků široká, neboť jde dle zaměření o zájmové činnosti rozsáhlého spektra, a to od pohybové a sportovní výchovy, přes cestování a turistiku, zdravotní výchovu, enviromentální výchovu až po vědeckotechnické vzdělávání. Lze, od Sokola a Orla, které jako tělovýchovné organizace mají přímo ve svém bytostném základě pohyb a sport, přes Branné oddíly ČR a Zálesáka, základem je pobyt v přírodě a různé typy výcviku, včetně zdravotní či topografie, až po radiokluby a modeláře, kde jsou vědecké poznatky a znalost moderní techniky nezbytností, předpokládat nabízenou různorodost zájmové činnosti, s tím spjatým zájmovým vzděláváním.

Otevřenost přístupu je příkladná v branných spolcích. Spolky jsou již svou tradicí a historií otevřeny širokým masám obyvatelstva a pro všechny vrstvy bez rozdílu, neboť je to i podstata vyplývající z rudimentů existence spolku, včetně nutné demokratičnosti a apolitizace v přístupu vnitřní organizace. Branné spolky, ve kterých nám bylo během výzkumu umožněno se pohybovat, ve Zlínském kraji toto obecně platné stanovisko uznávají. Branné spolky již uvedené plní i další náležitosti jako jsou orientace do sféry volného času, svoboda výběru a dobrovolnost, saturace individuálních zájmů a neutilitární orientace organizace, neboť bez zmíněných zásad nelze hovořit o zájmovém vzdělávání.

Šerák (2009, s. 67 – 76) zmiňuje formy zájmového vzdělávání. Srovnáme-li využívané v branných spolcích jako jsou různé typy kolektivních i individuálních formy, lze konstatovat, že lze souhlasit se zmiňovanými typy forem zájmového vzdělávání. Specifickou hojně využívanou formou v branných spolcích především s orientací na netechnické odbornosti, i když i tam jsou v rámci pobytových vzdělávacích programů užívány pro zpestření, je outward bound. Jedná se o zážitkovou formu vzdělávání, poznání a zkušenost na „vlastní kůži“ zvyšuje schopnosti účastníků, a to pomocí různých druhů modelových situací a simulací, v kompetencích vyžadujících rozhodnost v akci, operativní uvažování i kooperaci v kolektivu.

Šerák (2009, s. 96) upozorňuje na kvantitu na úkor kvality. I tuto zásadu musíme kvitovat, každý, kdo působí či bude působit v zájmovém vzdělávání, se snažme tomu vyvarovat.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsme se zabývali problematikou branných spolků, zjištění jaké je jejich místo ve vzdělávání ve Zlínském kraji, a to ve smyslu jaký význam a přínos má tato zájmová činnost z pohledu jejich členů, a to z pohledu jejich vnímání, zda je členství ve spolcích tohoto druhu pro ně konkrétně významnou veličinou a přináší jim v oblasti tělesné zdatnosti, úrovně znalostí a úrovně dovedností pokrok, rozvoj a posun. Naše snaha se týkala i objasnění tradice, historie a funkce branných spolků pro společnost, souvislost s oficiální soustavou vzdělávání a se zájmovým vzděláváním. Participace některých organizací z okruhu branných spolků na veřejném životě, jejich tradiční kooperace se složkami integrovaného záchranného systému, s jednotkami ozbrojených sil a bezpečnostními sbory a také partnerství se samosprávou i účast na spolkovém a společenském životě měst a obcí.

Zájmová činnost obecně jako taková má neoddělitelnou součást. Je to zájmové vzdělávání, a to mnohdy jako přímo podstatu existence organizace, jako předmět aktivit, jako zákonnou povinnost vyplývající z účelu založení či jako rámec trávení volného času, kdy jde nejen o rekreační a relaxační atraktivitu. Snaha člověka se dovést o svém cíleném zájmu více, pochopit čnicí souvislosti a proniknout na jádro věci samé, pudí člověka vstřebávat a získávat znalosti a dovednosti, které mu přinášejí i další rozměr. Vyšší cíl a potřeba této činnosti vede k seberealizaci, sebeaktualizaci a sebeuplatnění, čímž člověk nejen ve svých očích stoupá na ceně, ale hlavně má vzrůstající možnosti ve společnosti.

Branné spolky nemají sice v současné době ještě legislativní rozměr a vymezení, ale aktivity v této sféře se podnikají z více stran. Dalo by se tak nazývat, garantem kooperace se státem, koordinátorem legislativních kroků a iniciátorem legislativního rámce je v této době ministerstvo obrany. Představitelé ministerstva obrany a představitelé branných spolků rozpoutali mezirezortní diskuzi na veřejném fóru. Již proběhlo několik osobních setkání a další aktivity probíhají i prostřednictvím sociálních sítí. Legislativní experti státních orgánů a organizací, kterých se tato věc dotýká, právní odborníci v zastoupení branných spolků a odborná veřejnost předložili koncepci právní normy ve formě návrhu věcného záměru zákona. Tato norma by měla řešit postavení branných spolků, vymezit zákonné prostředí, definovat organizační antecedence a koordinaci kooperace se státem. (<http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/spolky-predstavily-sve-namety--jak-zlepsit-brannou-pripravenost-obcanu-135014/>)

Potenciál branných spolků není v současnosti dostatečně prezentován veřejnosti. Stereotypní vnímání společností až předsudek obecné společnosti vůči branným spolkům, které vyvěrají z neznalosti současného působení, z nerozpoznání potenciálu a z dehonestace vlasteneckého cítění a uvědomění. Chybějící demokratická tradice branných spolků v údobí od roku 1948 do roku 1989 a z toho vyplývající sociální hendikep členů, a to vlivem celkového vnímání společností jako přísluhovače minulého totalitního režimu. Přitom mají branné spolky svou funkci v občanském a zájmovém vzdělávání, tudíž i v celoživotním učení.

Budoucnost nám ukáže, zda se naše předpoklady a domněnky potvrdí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BALVÍN, Jaroslav. *Pedagogika, andragogika a multikulturalita*. Praha: Hnutí R v nakl. Radix, 2012. ISBN 978-80-86798-07-3.
- [2] BENEŠ, Milan. *Andragogika*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4824-5.
- [3] HARNA, Josef, ed. *Politické programy českého národního socialismu 1897-1948*. Praha: Historický ústav AV ČR, 1998. Edice politických programů. ISBN 80-85268-79-5.
- [4] HARNA, Josef, ed. *Politické programy Československé národní demokracie a Národního sjednocení 1918-1938*. Praha: Historický ústav, 2017. Edice politických programů. ISBN 978-80-7286-309-9.
- [5] HORA-HOŘEJŠ, Petr. *Toulky českou minulostí 14*. Praha: Via Facti, 2016. ISBN 978-80-904103-5-0.
- [6] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
- [7] MUŽÍK, Jaroslav. *Andragogická didaktika*. Praha: Codex Bohemia, 1998. ISBN 80-85963-52-3.
- [8] PLATÓN. *Ústava*. Přeložil Radislav HOŠEK. Praha: Svoboda-Libertas, 1993. Antická knihovna (Svoboda). ISBN 80-205-0347-1.
- [9] PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA. *Andragogický slovník*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4748-4.
- [10] PRUSÁKOVÁ, Viera. *Základy andragogiky: I*. Gerlach Print, 2005. ISBN 8089142052, 9788089142057
- [11] RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC, eds. *Učíme se po celý život?: o vzdělávání dospělých v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4779-2.
- [12] KNOTOVÁ, Dana. *Zájmové vzdělávání dospělých*. In: *Učíme se po celý život?: o vzdělávání dospělých v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, s. 169 - 188. ISBN 978-80-210-4779-2.

- [13] SCHILDBERGER ML., Vlastimil, ed. *Střelecké spolky Moravy, Slezska a města Brna na přelomu 19. a 20. století*. Brno: Brněnský městský střelecký sbor, 2004.
- [14] INDRA, Jaromír. Stručný přehled vývoje střelctví na Moravě a ve Slezsku. In: *Střelecké spolky Moravy, Slezska a města Brna na přelomu 19. a 20. století*. Brno: Brněnský městský střelecký sbor, 2004, s. 5 – 54.
- [15] UHLÍŘ, Lubomír. Dualistická rakouská domobrana a ozbrojené měšťanské sbory. In: *Střelecké spolky Moravy, Slezska a města Brna na přelomu 19. a 20. století*. Brno: Brněnský městský střelecký sbor, 2004, s. 321 – 332.
- [16] STEPIEŃ, Ryszard a Ryszard W. WRÓŃSKI, ed. *Edukacja obronna młodzieży na przełomie wieków*. Kraków: Wydawnictwo naukowe Wyższej szkoły pedagogicznej, 1999. ISBN 83-87513-83-0.
- [17] SIUDA, Tadeusz. In: *Edukacja obronna młodzieży na przełomie wieków*. Kraków: Wydawnictwo naukowe Wyższej szkoły pedagogicznej, 1999, s. 54 – 63.
- [18] KUCHARSKI, Marcin. In: *Edukacja obronna młodzieży na przełomie wieków*. Kraków: Wydawnictwo naukowe Wyższej szkoły pedagogicznej, 1999, s. 81 – 95.
- [19] ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.
- [20] VETEŠKA, Jaroslav. *Přehled andragogiky: úvod do studia vzdělávání a učení se dospělých*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1026-9.
- [21] WALDAUF, Jan. *Sokol: malé dějiny velké myšlenky*. Luhačovice: Atelier IM, 2010. ISBN 978-80-85948-67-7.

Internetové zdroje

- [1] Aeroklub České republiky. [online]. Copyright © 2016 [cit. 23.01.2019]. Dostupné z: <http://aocr.cz/o-aeroklubu/>
- [2] >Česká asociace akademických technických sportů<. [online]. [cit. 23.01.2019]. Dostupné z: <http://www.caats.cz/index.php>
- [3] ČT. Česká televize. [online]. © Česká televize 1996 – 2019 [cit. 08.04.2019]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/873537-hledani-ztraceneho-casu/208522161510020-kuratorium>

- [4] ČRK. Český radioklub. Design B&M - Benes&Michl, scripty OK1PUL - Pavel "Muki" & Drupal. [online]. Copyright ©2009 Český radioklub [cit. 21.01.2019]. Dostupné z: <http://www.crk.cz/CJCRKC>
- [5] EC. European Commission > EACEA National Policies Platform > Eurydice. [online]. Last update: 21/04/2019 [cit. 21.04.2019]. Dostupné z: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic_cs
- [6] BOČR. Branné oddíly ČR, z.s. [online]. Copyright 2016 Branné oddíly ČR, z.s. | Všechna práva vyhrazena | [cit. 13.01.2019]. Dostupné z: <http://www.jsmepripraveni.cz>
- [7] web, intranet, redakční systém ESMEDIA Publishing a.s. [online]. © Krajský úřad Zlínského kraje [cit. 26.01.2019]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/zakladni-charakteristika-kraje-cl-3685.html>
- [8] web, intranet, redakční systém ESMEDIA Publishing a.s. [online]. © Krajský úřad Zlínského kraje [cit. 26.01.2019]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/skolstvi-a-sport-cl-11.html>
- [9] ČKS. Český kynologický svaz. [online]. © Všechna práva vyhrazena Český kynologický svaz [cit. 20.01.2019]. Dostupné z: <http://www.kynologie.cz>
- [10] KKOZ. Krajská kynologická organizace Zlín. [online]. © 2015 Všechna práva vyhrazena. [cit. 20.01.2019]. Dostupné z: <https://kkozlin.webnode.cz>
- [11] LENTA.RU. [online]. © 1999–2019 ООО «Лента.Ру» [cit. 16.01.2019]. Dostupné z: <https://lenta.ru/news/2009/12/07/dosaaf/>
- [12] MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. Copyright © 2019 - Army.cz [cit. 11.01.2019]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/finance-a-zakazky/dotacni-politika-ministerstva-obrany-cr-51011/>
- [13] MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. Copyright © 2019 - Army.cz [cit. 07.02.2019]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/bezpecnostni-rada-statu-vzala-na-vedomi-dlouhodoby-vyhled-pro-obranu-a-projednala-koncepci-pokos-207572/>
- [14] MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. Copyright © 2019 - Army.cz [cit. 11.01.2019]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/informacni->

- servis/zpravodajstvi/spolky-predstavily-sve-namety--jak-zlepsit-brannou-pripravenost-obcanu-135014/
- [15] MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY. [online]. Copyright © 2019 - Army.cz [cit. 11.01.2019]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/ministerstvo-obrany-zridilo-diskusni-skupinu-k-navrhu-zakona--bdquo;o-brannych-spolcich--134598/>
- [16] MŠMT. [online]. © 2013 – 2019 MŠMT. Tvorba webových stránek a aplikací QCM [cit. 25.02.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/strategie-celozivotniho-uceni-cr>
- [17] TĚLOVÝCHOVNÁ JEDNOTA OREL, Z. S. [online]. Copyright © 2009-2012 www.orel.cz [cit. 17.01.2019]. Dostupné z: http://www.orel.cz/?ukaz=profil_orla
- [18] PŘÍPRAVA OBČANŮ K OBRANĚ STÁTU (POKOS). [online]. Copyright © 2004-2014 Ministerstvo obrany [cit. 25.01.2019]. Dostupné z: <http://www.pokos.army.cz/aktuality>
- [19] SBTS ČR, Svaz branně-technických sportů České republiky. [online]. David Děták © 2012 [cit. 27.01.2019]. Dostupné z: <http://www.sbts.cz/index.php?show=onas>
- [20] SMČR, Z. S., Svaz modelářů České republiky. [online]. Používáme WordPress (v češtině). Šablona: Oblique od Themeisle. [cit. 01.04.2019]. Dostupné z: <http://www.svazmodelaru.cz/informace/>
- [21] SMČR, Z. S., Svaz modelářů České republiky. [online]. Používáme WordPress (v češtině). Šablona: Oblique od Themeisle. [cit. 01.04.2019]. Dostupné z: <http://svazmodelaru.cz/klem/>
- [22] SVAZ POTÁPĚČŮ ČR. [online]. Created by © 2015 ALS Euro s.r.o. tvorba www stránek webdesign [cit. 29.03.2019]. Dostupné z: <http://www.svazpotapecu.cz/stranka-o-nas-svaz-potapecu-cr-2>
- [23] SVAZ VODÁKŮ MORAVY A SLEZSKA. [online]. Copyright © 2007 SVMS | Vytvořil: Lukáš Trombik | Valid XHTML 1.0 [cit. 31.03.2019]. Dostupné z: <http://www.svms.biz/index.php?id=2>
- [24] SVAZ VOJÁKŮ V ZÁLOZE ČR. [online]. Svaz vojáků v záloze České republiky © 2017. Všechna práva vyhrazena. Vyrobil a spravuje vyrobawebu.cz [cit. 03.04.2019]. Dostupné z: <https://www.svz-cr.cz/o-nas/o-svazu-vojaku-v-zaloze>

- [25] SZBK ČR, Svaz záchranných brigád kynologů ČR. [online]. Created by © CRnet, s.r.o. 2001 – 2019 [cit. 20.01.2019]. Dostupné z: https://www.zachranari.cz/zacatky-zachranarske-kynologie-v-cechach_40.html
- [26] SZBK ČR, Svaz záchranných brigád kynologů ČR. [online]. Created by © CRnet, s.r.o. 2001 – 2019 [cit. 20.01.2019]. Dostupné z: https://www.zachranari.cz/predstaveni-szbc-cr_52.html
- [27] VHU. Vojenský historický ústav. [online]. © Vojenský historický ústav Praha [cit. 17.02.2019]. Dostupné z: <http://www.vhu.cz/exhibit/prislusnici-narodni-gardy-vzdavaji-cest-statni-hymne/>
- [28] ZBK Zlk. Záchranná brigáda kynologů Zlínského kraje. [online]. © 2015 Všechna práva vyhrazena. [cit. 20.01.2019]. Dostupné z: <https://www.zbk-zlk.cz/o-nas/>
- [29] ZÁLESÁK. Zálesák – Svaz pro pobyt v přírodě. [online]. Copyright © Zálesácký svaz 2019 [cit. 25.03.2019]. Dostupné z: <http://zalesaksvaz.cz/historie-svazu/>

Zákony

- [1] ČESKO, Zákon č. 67/1919 Sb. z. a n., o organizaci lidových kursů občanské výchovy, ze dne 7. února 1919. In: Sbírka zákonů a nařízení státu československého. 1919, částka 15, s. 72. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1919.html>
- [2] ČESKO, Zákon č. 184/1937 Sb. z. a n., o branné výchově, ze dne 1. července 1937. In: Sbírka zákonů a nařízení státu československého. 1937, částka 45, s. 817 – 832. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1937.html>
- [3] ČESKO, Dekret presidenta republiky č. 125/1945 Sb. z. a n., o zřízení Svazu brannosti, ze dne 27. října 1945. In: Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé. 1945, částka 53, s. 297. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=125&r=1945>
- [4] ČESKO, Zákon č. 138/1949 Sb. z. a n., jímž se zrušuje Svaz brannosti, ze dne 11. května 1949. In: Sbírka zákonů a nařízení republiky Československé. 1949, částka 43, s. 455. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=138&r=1949>
- [5] ČESKO, Zákon č. 92/1951 Sb., o branné výchově, ze dne 2. listopadu 1951. In: Sbírka zákonů republiky Československé. 1951, částka 47, s. 249 – 250. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=92&r=1951>

- [6] ČESKO, Zákon č. 87/1952 Sb., o reorganizaci branné výchovy, ze dne 12. prosince 1952. In: Sbíрка zákonů republiky Československé. 1952, částka 39, s. 51. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=87&r=1952>
- [7] ČESKO, Zákon č. 73/1973 Sb., o branné výchově, ze dne 27. června 1973. In: Sbíрка zákonů Československá socialistická republika. 1973, částka 21, s. 221 – 225. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=73&r=1973>
- [8] ČESKO, Nařízení vlády Československé socialistické republiky č. 168/1973 Sb., o náhradě škody vzniklé při branné výchově, ze dne 19. prosince 1973. In: Sbíрка zákonů Československá socialistická republika. 1973, částka 41, s. 822. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=168&r=1973>
- [9] ČESKO, Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ze dne 14. září 1999, In: Sbíрка zákonů České republiky. 1999, částka 76, s. 3755 – 3768. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=222&r=1999>
- [10] ČESKO, Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ze dne 13. května 2004, In: Sbíрка zákonů České republiky. 2004, částka 143, s. 8270 – 8313. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=435&r=2004>
- [11] ČESKO, Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů, ze dne 30. března 2006, In: Sbíрка zákonů České republiky. 2006, částka 61, s. 2097 – 2111. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=179&r=2006>
- [12] ČESKO, Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ze dne 21. dubna 2006, In: Sbíрка zákonů České republiky. 2006, částka 84, s. 3146 – 3232. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=262&r=2006>
- [13] ČESKO, Usnesení vlády České republiky ze dne 5. června 2017 č. 431 k přípravě návrhu věcného záměru zákona, kterým budou vytvořeny právní podmínky pro zvyšování fyzické zdatnosti obyvatel České republiky, jejich znalostí a dovedností a vytváření mravních vlastností a etických zásad, které by mohli využít k obraně státu (zákon o dobrovolné účasti obyvatel na zajišťování obrany státu), In: Dokumenty vlády 2017. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2017-06-05>

- [14] ČESKO, Směrnice ministerstva zdravotnictví České socialistické republiky LP-272-16.2.81, ze dne 24. února 1981, o péči o zdraví při provádění tělesné výchovy, sportu a branně sportovní činnosti, In: Věstník MZ ČSR reg. částka 15/1981 Sb. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=34984&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>
- [15] ČESKO, Směrnice ministerstva školství České socialistické republiky 30 402/84-25, ze dne 12. listopadu 1984, o branných cvičeních a branných kursech v základních a středních školách, In: Věstník MŠ a MK ČSR, roč. 1984, s. 157. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=36411&Section=1&IdPara=1&ParaC=2>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AČR	Armáda České republiky
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
DOSAAF	Dobrovolná společnost pro spolupráci s armádou, letectvem a námořnictvem
FAI	Mezinárodní letecká federace
FDTJ	Federace dělnických tělovýchovných jednot
ISCED	Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání
MK	Ministerstvo kultury
MMAA	Česká asociace smíšených bojových umění
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
POKOS	Příprava občanů k obraně státu
REPIKO	REvolverPIstoleKOlektiv, kolektivní střelba
ROSTO	Ruská obranná sportovně-technická organizace
SBTS ČR	Svaz branně-technických sportů České republiky
SZBK ČR	Svaz záchranných brigád kynologů České republiky
THW	Spolková agentura pro technickou pomoc

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek číslo 1: Struktura školství v České republice</i>	42
--	----

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka číslo 1: Čtyřpolní tabulka k H1</i>	<i>71</i>
<i>Tabulka číslo 2: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku k H1 ...</i>	<i>72</i>
<i>Tabulka číslo 3: Čtyřpolní tabulka k H2</i>	<i>72</i>
<i>Tabulka číslo 4: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku k H2 ...</i>	<i>73</i>
<i>Tabulka číslo 5: Čtyřpolní tabulka k H3</i>	<i>73</i>
<i>Tabulka číslo 6: Výpočet testového kritéria chí-kvadrát pro čtyřpolní tabulku k H3 ...</i>	<i>74</i>

SEZNAM GRAFŮ

<i>Graf číslo 1: Věkové rozložení výzkumného vzorku.....</i>	<i>54</i>
<i>Graf číslo 2: Rozdělení výzkumného vzorku dle délky setrvávání.....</i>	<i>55</i>
<i>Graf číslo 3: Pozorování vlastní tělesné zdatnosti.....</i>	<i>56</i>
<i>Graf číslo 4: Porovnání tělesné zdatnosti.....</i>	<i>57</i>
<i>Graf číslo 5: Tělesná zdatnost a aktivity spolku.....</i>	<i>58</i>
<i>Graf číslo 6: Pozorování úrovně vlastních znalostí.....</i>	<i>59</i>
<i>Graf číslo 7: Porovnání vlastních znalostí.....</i>	<i>60</i>
<i>Graf číslo 8: Znalosti a aktivity spolku.....</i>	<i>61</i>
<i>Graf číslo 9: Pozorování vlastních dovedností.....</i>	<i>62</i>
<i>Graf číslo 10: Porovnávání vlastních dovedností.....</i>	<i>63</i>
<i>Graf číslo 11: Dovednosti a aktivity spolku.....</i>	<i>64</i>
<i>Graf číslo 12: Pomoc v dalším vzdělávání.....</i>	<i>65</i>
<i>Graf číslo 13: Umocnění kompetencí.....</i>	<i>66</i>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Rešerše literatury

Příloha PII: Vzor dotazníku

PŘÍLOHA P I: REŠERŠE LITERATURY

BALVÍN, Jaroslav. *Pedagogika, andragogika a multikulturalita*. Praha: Hnutí R v nakl. Radix, 2012. ISBN 978-80-86798-07-3.

Autor v této monografii se zabývá multikulturalitou z pohledu vztahového kontextu pedagogiky, andragogiky a multikulturality. V publikaci je zdůvodněno rozlišení multikulturality, interkulturality a plurality z vědeckého pohledu. Hry Duccia Demetria, italského profesora filozofie výchovy, ovlivňují texty studentů, jejich analýza, názory a přístup k sociální etice je výzkumnou částí publikace. Přílohou jsou fotografie převážně související s pohledem na svět Romů.

BENEŠ, Milan. *Andragogika*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. *Pedagogika (Grada)*. ISBN 978-80-247-4824-5.

Autor čtenářům nabízí ucelený pohled na andragogiku jako vědu, sleduje její historický vývoj v čase i v průběhu změn teorií a přístupů. Sledování andragogiky od vzniku až po současnost, se zřetelem na naše území, a také apel na neoddělitelnost celoživotního učení a jeho složek jako biodromálního procesu. Dynamičnost rozvoje a moderní trendy současné andragogiky odpovídají potřebám a požadavkům dneška. Andragogika má aktivní reflexi teorie a praxe, požadavky se snaží řešit bezodkladně i díky vzdělávacím programům EU.

HARNA, Josef, ed. *Politické programy českého národního socialismu 1897-1948*. Praha: Historický ústav AV ČR, 1998. Edice politických programů. ISBN 80-85268-79-5.

Editor shromáždil historicky cenné dokumenty politických stran. Jedná se o politické programy, volební programová prohlášení a programové koncepty sympatizantů z řad mládeže a nepolitických subjektů.

HARNA, Josef, ed. *Politické programy Československé národní demokracie a Národního sjednocení 1918-1938*. Praha: Historický ústav, 2017. Edice politických programů. ISBN 978-80-7286-309-9.

Editor shromáždil historicky cenné dokumenty politických stran. Jedná se o politické programy, volební programová prohlášení a programové koncepty sympatizantů z řad mládeže a nepolitických subjektů.

HORA-HOŘEJŠ, Petr. *Toulky českou minulostí 14*. Praha: Via Facti, 2016. ISBN 978-80-904103-5-0.

Autor se dlouhodobě zabývá historií a historickými souvislostmi dění u nás. Zatím poslední titul tohoto autora se věnuje období první světové války, situaci v tehdejší Rakousko-uherské monarchii, poválečným událostem a vzniku samostatného Československa. Jsou zde uváděny historické osobnosti té doby a klíčové události odehrávající se v tomto vymezeném období.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

Autor ve své knize přibližuje problematiku metod pedagogického výzkumu. Zaměřuje se na základy kvantitativního výzkumu. Autor se zabývá metodami měření, statistickými metodami užívaných při testování hypotéz a metodami sběru dat v pedagogickém výzkumu. Přílohou jsou statistické tabulky.

MUŽÍK, Jaroslav. *Andragogická didaktika*. Praha: Codex Bohemia, 1998. ISBN 80-85963-52-3.

Autor se zabývá problematikou androdidaktiky. Rozebírá jednotlivá specifika teorie výuky dospělých, přibližuje čtenářům proces s jeho základními prvky. Didaktické principy, formy, metody a speciální postupy jsou autorem vysvětleny a objasněno jejich užití v praxi. Závěr knihy autor věnoval učebním pomůckám, didaktickým technikám a netradičním didaktickým systémům.

PLATÓN. *Ústava*. Přeložil Radislav HOŠEK. Praha: Svoboda-Libertas, 1993. Antická knihovna (Svoboda). ISBN 80-205-0347-1.

Jde o všeobecně známé klasické dílo. Původní filozofické pojednání z antických dob přináší i dnes pro čtenáře mnoho objevného a u zamyšleného notně dráždí jeho fantazii a rozohňuje jeho filozofování na vysokou míru. Ideální stát, v koncepčních myšlenkách významného antického filozofa, kde vládne vnitřní harmonie pramenící z ideální hierarchie společnosti. Stát, ideální stát, kde ti nejlepší z nejlepších vedou společnost, každý zná své místo a veškeré své myšlenky, znalosti a dovednosti dává pro dobro celku, chrání ho před vnitřním i vnějším nepřítelem, vykonává vše jako dobrý občan i jako dobrý správce obce spravedlivě a optimálně. Filozofové jako vládnoucí třída společnosti jsou přímo povinnováni se důkladně připravovat na svůj úděl i čest v jednom. Ostatní třídy jsou ve svých úkolech řízeny vyšším cílem harmonické společnosti. Jiné formy vlády státu autor odmítá jako nespravedlivé, bez světla pravdy a bez poznání dobra.

PRŮCHA, Jan a Jaroslav VETEŠKA. *Andragogický slovník. 2., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4748-4.

Autoři předkládají slovník, který nabízí přehled nejdůležitějších hesel, pojmů z andragogiky a příbuzných oborů. Řazení hesel v hesláři je abecedně, se stručným vysvětlením významu. Součástí je i seznam použité literatury, a také seznam významných publikací české a slovenské andragogiky v období let 1990 až 2013.

RABUŠICOVÁ, Milada a Ladislav RABUŠIC, ed. *Učíme se po celý život?: o vzdělávání dospělých v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4779-2.

Editoři se dlouhodobě věnují problematice celoživotního vzdělávání. První část se zabývá základní charakteristikou stěžejních skutečností z problematiky celoživotního učení, teoretickými základy i metodologií. Druhá část se zabývá rozбором a vyhodnocením dílčích okruhů z této problematiky, kterým se věnují jednotlivé kapitoly. Tyto kapitoly se zaměřují na profesní, občanské, rodinné, enviromentální a zájmové vzdělávání, moderní informační a komunikační technologie, ale i na vzdělávání seniorů. Přílohou je i dotazník na téma Vzdělávání dospělých 2005.

STĘPIEŃ, Ryszard a Ryszard W. WRÓŃSKI, ed. *Edukacja obronna młodzieży na przełomie wieków*. Kraków: Wydawnictwo naukowe Wyższej szkoły pedagogicznej, 1999. ISBN 83-87513-83-0.

Publikace je sborníkem polských autorů zabývajících se různými pohledy na vzdělávání a výchovu v oblasti branné přípravy obyvatelstva. Vyšla v kontextu na konferenci o vzdělávání, která se konala v Krakově.

SCHILDBERGER ML., Vlastimil, ed. *Střelecké spolky Moravy, Slezska a města Brna na přelomu 19. a 20. století*. Brno: Brněnský městský střelecký sbor, 2004.

Sborník sestavil Vlastimil Schildberger ml. z příspěvků různých autorů. Předkládány jsou čtenáři historické prameny a vývoj střeleckých spolků u nás i působení v současnosti. Dozvídáme se nejen historii a současnost, ale je představena výzbroj, organizace spolků a jejich prezentace veřejnosti, kulturně společenská funkce a výtvarně umělecký odkaz terčů užívaných střelci.

ŠERÁK, Michal. *Zájemové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.

Autor předkládá čtenáři ucelený, kompaktní náhled na problematiku zájemového vzdělávání dospělých, jako soudržnou podstatu významu pro jedince i společnost z hlediska této oblasti. Poukazuje na stav v naší republice prostřednictvím analýzy textových materiálů, věnuje se i otázce situace na trhu vzdělávání a sděluje výtah hlavních institucí působících u nás v této oblasti vzdělávání. Popis rozdělení zájemových okruhů a vymezení tohoto typu vzdělávání, jeho hlavních rysů a koncepcí.

VETEŠKA, Jaroslav. *Přehled andragogiky: úvod do studia vzdělávání a učení se dospělých*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1026-9.

Publikace se prezentuje jako úvod do studia vzdělávání a učení se dospělých. Autor v této monografii předkládá rozsáhlý přehled andragogiky. Shrnutí rozdělené do tří částí zahrnuje teorii a vývoj andragogiky, konceptualizaci a systematizaci této vědy a androdidaktické formy a nahlédnutí na praktický výzkum

WALDAUF, Jan. *Sokol: malé dějiny velké myšlenky*. Luhačovice: Atelier IM, 2010. ISBN 978-80-85948-67-7.

Dlouholetá práce autora na této knize o dějinách významné tělovýchovné organizace přivádí čtenáři mnoho podnětů k zamyšlení nad smyslem a důležitostí spjatosti této organizace a dějin naší země. Sám autor byl nucen emigrovat a ze své zkušenosti popisuje i činnost Sokola v zahraničí. Vývoj od vzniku, přes různé historické peripetie až do současnosti nás seznamuje s podstatnými zvraty v činnosti Sokola, s významnými představiteli, mnozí z nich položili své životy v různých dobách totalitních režimů. Jsou zde zmiňovány a připomínány i zásady vyplývající z filozofie této organizace, odkazu předků a soudržnosti bratří a sester Sokola.

PŘÍLOHA P II: VZOR DOTAZNÍKU

Dotazník k bakalářské práci Petra Zikána

s názvem „Branné spolky a jejich místo ve vzdělávání ve Zlínském kraji“.

Prosím Vás o Vaše názory a vyplnění tohoto anonymního dotazníku, který slouží pouze a jen k praktické části mé bakalářské práce s výše uvedeným názvem. Označte, prosím, jednu odpověď. Předem děkuji za pravdivé vyplnění tohoto dotazníku i věnovaný čas a ochotu.

1. Váš věk je?

a) 18 – 35 let

b) 36 – 55 let

c) nad 55 let

2. Členem branného spolku jste?

a) méně než dva roky

b) dva roky až pět let

c) více než pět let

3. Pozorujete, že Vaše tělesná zdatnost (fyzická kondice) je vyšší než před vstupem do spolku?

ano - ne

4. Porovnáte – li svou tělesnou zdatnost před a po vstupu do spolku?

a) stoupá

b) klesá

c) beze změny

5. Myslíte si, že Vaší tělesné zdatnosti prospívá účast na spolkových aktivitách?

ano – ne

6. Pozorujete, že Vaše znalosti jsou na vyšší úrovni než před vstupem do spolku?

ano – ne

7. Porovnáte – li Vaše znalosti před a po vstupu do spolku?

a) jsou na vyšší úrovni

b) nemění se

c) jsou na nižší úrovni

8. Myslíte si, že pro Vaše znalosti v běžném životě je přínosná účast na spolkových aktivitách?

ano – ne

9. Pozorujete, že Vaše dovednosti jsou na vyšší úrovni než před vstupem do spolku?

ano – ne

10. Porovnáte – li Vaše dovednosti před a po vstupu do spolku?

a) jsou na vyšší úrovni

b) nemění se

c) jsou na nižší úrovni

11. Myslíte si, že pro Vaše dovednosti v běžném životě je přínosná účast na spolkových aktivitách?

ano – ne

12. Myslíte si, že získané znalosti a dovednosti Vám napomáhají i v běžném životě v dalším vzdělávání, například v zaměstnání?

ano – ne

13. Domníváte se, že členství v branném spolku umocnilo Vaši schopnost komunikovat v kolektivu a spolupracovat v týmu i v běžném životě, ať již v soukromém, profesním či veřejném?

ano – ne

